

UKRAINIAN

ТКІДЕНТ

BI-MONTHLY

Орган Української Національно-Державної Думки

Ч. 26.

ЛІСТОПАД — ГРУДЕНЬ

1963.

**ПРЕЗІДЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛКИ в ЕКЗИЛІ,
ПРЕЗИДІЯ і ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ**

З НАГОДИ РІЗДВЯНИХ СВЯТ і НОВОГО РОКУ 1964

— з а с и л а ю т ь —

НАЙЩИРІШІ ПОЗДОРОВЛЕННЯ ЦІЛОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ.
ЩИРО ДЯКУЄМО ВСІМ ТИМ, що не перестають уділяти свою мо-
ральну і матеріальну допомогу ДЕРЖАВНОМУ ЦЕНТРОВІ УКРАЇН-
СЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛКИ. ВІТАЄМО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ПАТРІОТІВ
НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ і НА ЧУЖИНІ ПЕРЕБУВАЮЧИХ ТА БАЖАЄМО ВИТРИ-
ВАЛОСТИ У ІХНІХ НАМАГАННЯХ ПОМОГТИ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ
В ЙОГО БОРОТЬБІ ЗА СВОЮ ПРАВДУ і ВОЛЮ.

ЩАСТИ, БОЖЕ!

БюУкрІнБю №7/181, Мюнхен, 15. XII. 1963

**

ДЕРЖАВНОМУ ЦЕНТРОВІ УКАЇНСЬКОЇ НАРОД. РЕСПУБЛКИ,
ВСЬОМУ УНДС-ові В СВІТІ, ОРГАНІЗОВАНОМУ
УКР. ГРОМАДЯНСТВУ і ПРИХІЛЬНИКАМ УНР

— складаємо —

НАЙКРАЩІ ПОВАЖАННЯ
РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Головні Управи УНДС США і Канади

П. Василенко

ДУМКИ ПЕРЕД РІЗДВОМ

Як кожного року, так і цього святочно прибрані виставові вікна крамниць, освітлені різноманітними світлами, де-не-де уставлені ялинки, на яких миготять електричні лампки-зорки, багаті вистави найріжнородніших товарів—це реклама, що, поза християнським календарем, вказує на близькі вже Різдвяні Свята й заохочує людей до купівлі ріжних речей потрібних і... не потрібних.

Люди снують довгими шнурами пішком, підземною залізницею, автобусами та особовими автами.

Всі заклопотані, всі спішаться, всі намагаються якнайбільше видати грошей, бож то зближаються Різдвяні Свята й було б дуже незручно перед самим собою, а зокрема перед знайомими, коли б у хаті чогось забракло, або хтось не був належно обдарований. І справді:—все приbrane, все на своєму місці, всі за-безпечені всіма земними благами.

Перша зірка на небі й родина, згідно староукраїнській традиції, засідає до столу. Нема, правда, дідуха, бо де ж його взяти в місті американському? Але є зате ялинка, а іноді пощастиТЬ і сіна на стіл роздобути.

Починяється Свята Вечеря. І саме в той момент у багатьох нас серце защемить, а думка полине туди, де залишилися рідні, наші близькі, наш народ—в Україну. Колись у турецькій, чи татарській неволі козаки мріяли, щоб повернутися „на тихі води, на ясні зорі, у край веселий, де народ хрещений”. Сьогодні „тихі води й ясні зорі” залишились, але „краю веселого” вже немає та й народ неувесь хрещений—ворожа диявольська рука край наш обернула в руїну, а від народу намагається відібрati його найбільший скарб: віру в Бога. Колись козаки, маленька частинка народу, були в неволі, а тепер наявнаки, народ в неволі, а ми, ота незначна частка народу, хоч і на чужині, але на волі. До своїх рідних линемо думками й про іхню долю безсило розважаємо.

З такими думками і свято не свято, і добро-бут не милий. Коли ж до того дадамо багатьох нас байдужість по відношенню нашого народу в Україні та розсвареність тут на еміграції, то й справді сумно на душі й на серці.

А скільки ж то витратиться чорнила й фарби, а разом з тим і грошей на Різдвяні Послання наших духовних провідників-митрополитів, ар-

хієпископів і спископів? А скільки часу й енергії витратиться на ріжні спогади, заклики, проголошення, тощо? І вислід залишиться ніякий! Після свят кожний із нас продовжуватиме в свою дудку грati:—свою партію хвалити й висилати всім і вся меморандуми. Сумно, бо сумно.

І чому б, скажімо, під час Різдва Христового не застановитися нам і не подумати, що таки справді з нами Бог? І чому ми не могли б цієї істини зрозуміти й покоритися та прийти до згоди? Та ж таким своїм потягненням ми могли б не лише багато добра зробити для нашої спільноти в вільному світі, але й нести допомогу нашому поневоленому народові в його боротьбі за визволення.

„През незгоду всі пропали, самі себе звоювали”. Слова гетьмана Івана Мазепи такі давні, а одночасно такі актуальні в даний момент. Правда, на тлі нашого розгараючого появилось пару промінчиків ясного світла: Фракції Української Національної Ради вирівняли свої розходження й приступили до згідної співпраці, а в той же самий час в Нью Йорку Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, Відділ УККА, і Демократичний Український Координаційний Центр Америки, Відділ Нью Йорк, договорилися спільно відсвяткувати свято проголошення самостійності й соборності Української Народної Республіки 22 січня 1918-19 рр. Такі потягнення є гідним різдвяним подарунком українській спільноті та еміграції. А коли б так за прикладом УНРади й нью-йорської громади пішли інші українські організації, то це був би дійсно найкращий і найбільший різдвяний подарунок не тільки для української еміграції, але й для всього українського народу в Україні. Тоді б ми справді розуміли, що є з нами Бог і з чистим серцем на Різдво співали б ангельську пісню: Слава на небі Богові і на землі спокій людям доброї волі! !

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО вітаємо ген.-полк. Олександра Загродського, нині перебуваючого від довшого часу в шпиталі Нью Йорку. Висловлюємо свої щирі співчуття та бажаємо йому скорого виздоровлення.

Головна Управа УНДС в США,
та Редакційна колегія „Тризуба”.

ПРОБЛЕМА ХЛІБА

В другій половині ц.р. Советський Союз побив несподівані і грандіозні закупи хліба на світових ринках: в Канаді, Австралії, США. Ці закупи спонукали повінь здогадів і політичних спекуляцій про те, що криється за кулісами цієї акції, і якими мотивами керувалися кремлівські володарі, викидаючи велетенські суми дефіцитних для советської скарбниці доларів на закупи хліба. Чимало здогадів є й про те, чому західні держави пішли на такі величезні поступки, бож усі умови купна-продажу були узгіднені на дуже вигідних умовах кредиту для Советів.

Найбільш в усіх цих справах, так і в усіх інших скомплікованих проблемах світової політики, „знаємо” ми, українці; отож і не диво, що в нашій пресі з'явилися вже статті, що з подиву гідною точністю пророкують світову війну в наступному році її неминучу загибель західного світу в наслідок браку хліба після такої необережної трансакції з ССРР.

Ледві чи можливо тут насвітлити усі скомпліковані моменти цієї економічно-політичної справи, тому торкнемося тільки одної її сторінки, а саме несумнівного банкротства советської сільсько-господарської колгоспної системи.

Якщо ходить про великих контрагентів-продажців цієї акції, то кожна з великих держав має тут свій індивідуальний підхід до справи і несумнівно розважила усі за і проти цього контракту. Якщо візьмемо для прикладу Канаду, то ця держава продукує річно пересічно 550 мільйонів бушлів пшениці, поминаючи усі інші роди збіжжя, і з цієї кількості Канада може сконсумувати на внутрішньому ринку тільки 11 %, або ж 55 мільйонів бушлів. Решту, себто приблизно 500 мільйонів бушлів, Канада мусить продати закордоном і цей обов’язок паде на кожночасного міністра хліборобства Канади. Без великого зусилля Канада могла б подвоїти свою господарську продукцію, а коли фармери Канади цього не роблять, то тільки з уваги на брак вигідних ринків збути на збіжжя.

В наслідок умови з большевиками, Канада в цьому році має експортувати до ССРР 6.5 мільйонів тон, або ж 230 мільйонів бушлів пшениці, себто тільки 50 % річної продукції призначеної на експорт. Не є це легкою річчю знайти грошовитого покупця на таку кількість пшениці, і його можна знайти тільки в Європі чи Азії, докладніше, в країнах поза заливною залиною. Усі країни Північної і Південної Америки самі є експортерами пшениці.

Усі ці міркування є лише одною, чисто економічною сторінкою останніх контрактів експорту пшениці. Та такі величезні трансакції несумнівно мають свою дуже вимовну політичну сторінку. Однак з уваги на те, що ми сказали напочатку, ми воліємо промовчати питання, чи канадський або американський уряди повинні були іти на цю трансакцію, беручи під увагу її політичні моменти. Але нарешті серед тих політичних моментів є свої „за” і „проти”.

Проте, советські закупи пшениці стверджують без усякого сумніву один дуже вимовний факт: позне банкротство советської сільсько-господарської системи. Цей факт є не тільки особистою компромітацією Хрущова з його постійним позерством на „знавця” сільсько-господарських проблем, його власною ідеєю „освоєння цілинних земель”, що коштувала Україні втрати великої кількості молоді, але ці закупи є компромітацією комуністичної ідеї в цілому. Не було жодною таємницею ѹ до цього часу, що сільське господарство є ахілловим п’ятам комуністичної системи, але большевики цей факт завжди до цього часу маскували ріжними „полегшуючими” обставинами, от як, роками революції, зміною господарської системи на колгоспну, другою світовою війною, тощо. Тепер Хрущову доводиться шукати за винними кризи в „небі”, коли він намагається виправдати неврожай минулих років кліматичними обставинами.

Тридцять років тому, коли Сталін погодився на колективізацію сільського господарства, він вирішив виголоджувати мільйони української людності, щоби зломити спротив населення до ідеї колгоспів. Тоді, в тридцятих роках, Сталін міг собі позволити на голodomовий експеримент.

Західній Світ переживав тоді власну, найбільшу в історії людства економічну кризу. Далікий Схід—Китай і Японія були заангажовані у взаємній боротьбі на життя і смерть. Голодова катастрофа в Україні була відзначена тут, на Заході, коротенькими газетними замітками і демонстраціями української еміграції...

В сьогоднішньому укладі міжнародних сил Хрущов і його партія хоч би й хотіли, не можуть собі позволити на подібний голodomовий експеримент, і то не тільки з уваги на дійсну, чи уявну „відлигу” внутрі країни, яка створює чималі труднощі в переведенні подібного масового злочину, але передусім тому, що голод, хоч би в невеликих розмірах в порівнанні до 30-их років, неминуче підкопав би боєздатність

червоної армії і знизвив би продукцію усіх ро-
дів советської індустрії. Советський Союз, стис-
нений з двох боків кліщами великих потуг, Західним блоком і Червоним Китаєм, хоч би й
хотів, на жодні драстичні експерименти позво-
лити собі не може.

Тимчасом причина кризи є перманентна, во-
на лежить в корені комуністичної системи.

Несумнівно, що советська верхівка мусить
поважно призадуматися над питанням: що да-
лі? Чи існування з системою колгоспів і рад-
госпів і даліші обіцянки „дігнати і перегнати”
Америку в продукції м'яса, молока і масла в
якомусь там близьче неозначеному апокаліп-
тичному році, чи, що було б ширіше і мудріше,
проголошення банкротства комуністичної сис-
теми і впровадження „нового” НЕП-у?

Можна сумніватися, чи Хрущов здобудеться
на таку потрібну вимогу. Бож в проголошенні
ним недавно новій програмі комуністичної партії
він заявив про „здіснення соціалізму в
ССРС” і перехід до наступної, „вищої” форми
суспільного ладу, до комунізму, бо колгоспна
система є найважнішою ознакою „здіснення
соціалізму”. Тому й не диво, що кремлівські
ватажки волять, проковтнувши сором, латати
кризу сільського господарства велетенськими
закупами хліба в капіталістичних країнах, в
тих самих країнах, що їх нещодавно Хрущов
обіцяв „угробити”. В цей самий час Хрущову
не залишається нічого іншого, як застосовувати
в закордонній політиці тактику „співіснуван-
ня”, включно з підписуванням атомових пак-
тів, і обіцяти своїм підданим, що це є лише
„один крок назад” перед наступними „дво-
ма кроками вперед”, випробуваної большевиць-
кої тактики.

Існуюча ситуація в Советському Союзові не-
сумнівно відб'ється насамперед на населені
України. Хрущов вже, в пошукуванні винних,
кидається на Україну з погрозами, потрісуванням
кулаком, доганами і пригадками. Кожного разу, коли в Московській імперії повстає
проблема хліба, очі москалів і їх прислужників
звертаються на південь, на Україну.

15. січня 1918 року, в часі берестейських ми-
рових переговорів, Карл Радек писав в „Прав-
ді”: „коли хочете хліба—кричіть: смерть Ук-
раїнській Центральній Раді! Рада викопала
гріб революції...” В той самий час в Бересті
Троцький в розмові з Шілером, членом німець-
кої делегації на мирову конференцію сказав:
„Миром з Україною ви хочете забезпечити со-
бі постачання хліба, забуваючи, що ми також
залежимо від українського хліба”. Проблема
хліба стоять сьогодні перед большевиками у
всій своїй наготі, не зважаючи на те, що вони
саме відсвяткували 45-річницю захоплення

влади в Петербурзі і 43 річницю поневолення
України. Україна, як московська колонія, не
виліпала положених на неї надій, і звідси
гнів окупантів.

Певно деято з нас, що мав нагоду полемізу-
вати з комуністами ще на рідних землях, знає,
що коли комуніста в дискусії притиснути до
муру питанням, на яке він не має відповіді,
тоді він звичайно каже: „ну, це треба розумі-
ти...” Цей чисто діялектичний большевицький
трюк був повторюваний комуністами з успіхом
в багатьох випадках: в часі голоду в Україні
в 30-их роках, під час масових розстрілів боль-
шевицької верхівки і в часі ганебних поразок
большевицької армії напочатку війни 1941 ро-
ку, а також і цілком ще недавно, в часі „роз-
вінчання” Сталіна. Тепер, в часі цілковитої
поразки комуністичної системи і масових за-
купів хліба в Америці, большевики, відчуваючи
скандалність ситуації, вдалися до старого і
випробуваного трюка, пустили качку, що „це
треба розуміти”, мовляв, взагалі не знати, що
за тим криється, може недалека війна, може
передбачива політика Хрущова, а може й ще
щось інше... Трюк знаменито вдався: насам-
перед ми, українська еміграція, кинулися пов-
торювати собі від вуха до вуха „таємниці” мос-
ковських закупів. Замість того, щоби здемас-
кувати перед цілим світом банкротство кому-
ністичної системи, наші націоналістичні газети
повторили московську качку, „це треба розу-
міти”.. Важко зрозуміти логіку і нашу психіку,
чи ми це все робимо лиш для того, щоби ще
і ще раз довести нашу наївність і підтверджити
слова нашої відомої письменниці і громадської
діячки, що нашій еміграції легко дастися...
„набити в бутельку”.

Проблема хліба стоятиме перед московською
верхівкою так довго, як довго існуватиме ком-
уністична система, і ця проблема „угробить”
комуністичний лад. Ані Москва, ані Європа
так довго не матимуть хліба, як довго Україна,
колись „житниця Європи”, буде в неволі, а п
поля оратиме по наказу Москви наші поневоле-
ній господар.

Але ми твердо віримо в слова нашого вели-
кого Івана Франка, що

„Він побідить, порве шкарлуці пересуду,
І вільний, власний лан
Він знов оратиме, властивець свого труду,
У власнім краю сам свій пан”.

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ та РАДІСНОГО
СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО
бажають
всім своїм Друзям, Приятелям і Знайомим
Е. Пастернак з Дружиною
Торонто, Канада.

ВІДЗНАЧЕННЯ 15 РОКОВИН УНРади В НЮ ЙОРКУ

16 листопада 1963 р. Головна Управа Об'єднання та Управа Товариства Прихильників УНР в Нью Йорку організували урочисті зустрічі для відзначення 15 Роковин існування її діяльності українського передпарламенту в екзилі — Української Національної Ради.

Зібрані в залі катедри Св. Володимира, гости, в кількості 150 осіб, були запрошені до церкви на молебень у намірені Українського Народу та органів Державного Центру Української Народної Республіки. Молебень відправив настоятель о. протопресв. Лев Весоловський в сослуженні о. протодиякона Миколи Рибачука та церковного хору.

Відкриваючи ювілейне зібрання, Голова Головної Управи Об'єднання іполік. П. Шпірук у своєму вступному слові привітав присутнього Пана Президента УНР д-ра С. Витвицького та запросив присутніх вшанувати встановлення і хвилинною мовчанкою померлих основоположників УНРади та визначних діячів Державного Центру УНР.

Головну доповідь виголосив проф. М. Кучер, який провів глибоку аналізу діяльності УНРади в минулих 15-ти роках та з'ясував її роль в майбутньому, як консолідаційного чинника в українській еміграційній діаспорі на тлі змагань західньої демократії зі східньою деспотією за країний світ.

У концертovій частині прийняли участь з великим успіхом пані Ганна Шерей,— камерна співачка, та надійний баритон п. Юрій Федорів, який у пісні „Ой, Дніltre, мій Дніltre”, муз. М. Лисенка, виявив динамічність та коловорість свіжого й присмного голосу. Акомпанімент фахово проводив п. проф. О. Омельський.

Вже під час вечірі виявилося, що між численними гостями знаходиться відома співачка з Торонто, пані Маркіяна Дубляниця-Гудзар, яка на загальне прохання присутніх проспівала кілька пісень.

З привітальними промовами виступили пп. д-р В. Глазков від Казакії та проф. д-р Георг Накашідзе від грузинської еміграції, а також цілий ряд представників українських установ і організацій.

Це ювілейне зібрання вшанували своєю присутністю бувші члени Української Центральної Ради в Києві, бувші міністри та визначні діячі часів 1917-1921 років, та бувші вояки Армії УНР, як напр., проф. Б. Мартос, проф. І. Паливода, проф. Я. Зозуля, інж. В. Діберт, през. А. Батюк, ген. А. Валійський, д-р Палідвор, Голова Представництва ВО УНРади д-р Є. Приходько та численні представники різних громадсько - політичних організацій і наукових установ Нью Йорку й околиць.

Організаційно - господарча частина урочистого зібрання спочивала в руках сотн. К. Марущака та невтомних достойних пань: Н. Гаврилюк, інж. Г. Гнатченко, Н. Данченко, Т. Даївак, В. Кузьмич, Є. Марущак, П. Павленко та інж. І. Шох.

Після доповіді, учасники зібрання сквалили резолюції з привітаннями: Пану Президентові УНР д-ру С. Витвицькому, Голові УНРади інж. О. Бойдуникові, Голові Виконавчого Органу УНРади М. Лівицькому та всім членам Державного Центру УНР.

Відстіванням „Ще не вмерла Україна” закінчилася ювілейна імпреза присвячена 15 Роковинам УНРади.

Учасник

Михайло Кучер

П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКОВИННИ ІСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДПАРЛЯМЕНТУ В ЕКЗИЛІ — УНРади

(Доповідь, виголошена 16-го листопада 1963 року на Урочистому Зібранні Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки в Нью Йорку).

Ми зібралися тут сьогодні, щоб відсвяткувати важливу подію в житті української політичної еміграції. Ми зійшлися для того, щоб проаналізувати те значення, яке має для нас екзильний уряд та його передпарламент, який

існує вже п'ятнадцять років.

Можливо декому здається, що це не так вже важлива дата, що 15 років це вже не так великий відтинок часу і на основі його не можна робити синтези та прогноз на будуччину. Однак не про прогнози тут нам розходиться.

Наш передпарламент проіснував на чужині 15 років серед незвичайно важких міжнародних умов, до яких долучається, як невід'ємний чинник, внутрішні справи еміграції.

Наш передпарламент сформувався на історичному переломі двох епох. Нас наповнює гордістю той факт, що наш передпарламент утворено власне на грани двох епох. Наш передпарламент—це свідчення перед світом і перед Україною, що український народ, без огляду на тяжкі окупаційні умови, серед яких він живе вже майже півстоліття після ери УНР, не відмовився від ідеї незалежності України.

Ми віримо, що живемо у незвичайному часі на переломі двох епох. Старий колоніальний світ майже в цілості належить до минулого. На наших очах повстає новий світ, ми віримо з новою справедливістю, де не буде народів першої, другої та третьої класи. На перешкоді до утворення кращого більш справедливого світу стоїть насамперед Москва, а далі Китай. Тому у цю важливу добу, у яку вступило людство після другої світової війни, не сміє і не може забракнути голосу багатомільйонового українського народу. І тим вільним голосом є голос нашого екзильного уряду—нашого передпарламенту — Української Національної Ради.

Ми горді тим, що українська політична еміграція знайшла серед своїх рядів сили після страшних розчаровань і спустошень, що їх принесла із собою друга світова війна, знайшла сили створити живе, діюче політично тіло.

Ми горді тим, що українська політична еміграція знайшла людей, у яких загальне добро, добро українського народу, переважило дрібні особисті справи та інтереси, і вони пішли працювати без сподівання похвали та нагород.

Україна на свому історичному шляху не знала того добра, що його мають інші, історично щасливіші народи. Україна не мала нормального історичного процесу, що творить мільйонові свідомі кадри. Однаке без огляду на те, український народ жив, працював і творив матеріальні та культурні вартості навіть за найтяжчих умов.

Ми також горді тим, що без огляду на всі втрати, яких зазнав наш народ у неволі, Україна за доби УНР стала до боротьби за самостійність і з того становища не зійшла по цей день. Це заставляє нас вірити у великі справжні і потенціальні можливості українського народу. Наш уряд на чужині, наша УНРада — це ті життєдайні моральні вітаміни, це той чудодійний цемент, що об'єднує нас у свідоме тіло і не дозволяє розсипатися на атоми і стати тільки будівельним матеріалом для чужих імперій та ідеологій.

П'ятнадцятилітнє існування у нелегких еміграційних умовах УНРади, це поважний відтинок часу, над яким варто застановитися та проаналізувати всі моменти міжнародного харак-

теру, що сталося за той час, рівнобіжно з тими процесами, які охопили українську еміграцію.

Діяльність УНРади за час її існування вкладається в п'ять сесій. Їх характер обумовлювався міжнародними подіями та тим, що за той час ставалося в Україні та на еміграції. Таким чином ми можемо ствердити, що діяльність УНРади була барометром міжнародних і внутрішніх подій.

УНРада була новим політичним творивом української еміграції, тому зрозуміло, що її сесії—перша та друга, що відбулися в роках 1948—49, головно зайнялися організаційними питаннями самої УНРади. До того, як невід'ємний момент, долучалося становище на еміграції. На двох перших сесіях УНРада встановила напрямні зовнішньої політичної діяльності. У своїх деклараціях з того часу УНРада довела до відома Американського Комітету, за яким очевидно стояв Державний Департамент США, себто міністерство закордонних справ, про головні напрямні української політики. Тоді ж УНРада нав'язала стосунки з політичними центрами інших поневолених Москвою народів з метою координації праці на міжнародному відтинку.

У часі поміж другою та третьою сесіями УНРада вже виступила на міжнародній форум. Це був час корейської війни. Тоді УНРада, в порозумінні та співпраці з іншими політичними центрами поневолених Москвою народів, звернула увагу Генеральному Секретаріату ОБ'єднаних Націй на те, що СССР систематично і пляниво порушує права людини.

Восени 1950 року УНРада звертає увагу ОН на постійну та все нову небезпеку советсько-московської агресії.

Літом 1951 року УНРада звернулася до чотирьох великоріджав на заході з приводу виміні українських територій поміж СССР та Польщю. Тоді ж висловлено протест проти зазіхань Польщі на Західну Волинь і Галичину. Варшавський договір вже не має сили і не може бути підставою для територіальних претензій з боку Варшави, тому що його уневажила Директорія УНР і до того ж його не дотримувався сам варшавський уряд.

1952 року УНРада в листі до папи Пія ХІІ протестувала проти моментів непередрішення, висловлених у ватиканському листі „До народів Росії“.

У часі поміж II і III сесіями ВО сприяв участі українців у міжнародних з'їздах. Військовий ресорт звертав увагу військових чинників США на можливості погменення военної потужності СССР шляхом підтримки змагань поневолених Москвою народів. Смерть Сталіна, очікування змін внутрішньої і закордонної політики

ССР, які не зматеріялізувалися, а такі надії висловлювано навіть у деяких українських колах на еміграції, спричинили рівно ж пожавлення діяльності УНРади. УНРада протестувала проти висилання українців на цілинні землі в Казахстані і в 1955 році ВО УНРади протестував проти виступів делегатів УССР, яких не можна вважати справжніми представниками українського народу.

В листі до міністра закордонних справ США Даллеса, ВО УНРади звертав увагу на небезпеку для заходу з приводу політики співіснування.

1955 року в Берліні повстал комітет Михайлова, що повів агітацію за повернення до ССР. На діяльність того комітету звернув увагу Об'єднаних Націй ВО УНРади.

ВО УНРади реагував відповідними листами та заявами на кожну важливу подію міжнародного характеру, як на випади Хрущова проти през. Айзенговера, зірвання Хрущовим зустрічі „на вершинах”, проголошення закону „Тижня поневолених націй” і т.д.

Урядуючий голова ВО УНРади відбував чинельні подорожі та мав розмови з міжнародними чинниками деяких держав, провадив пресові конференції. Так відвідано цілий ряд держав в Європі та Америці.

УНРада витривала вже п'ятнадцять років тому, що спирається на державні традиції українського народу. Її характер подвійний. Вона політичний центр та державна установа. Такий подвійний характер УНРади має позитивні наслідки, бо її підтримують маси безпартійних українців на еміграції. Саме існування Державного Центру без УНРади поставило б його в незручне і навіть небезпечне становище.

Основним завданням кожного політичного центру є координація політичних відносин. Як при закладанні УНРади так і досі ще не знайшлися можливості об'єднати в одному політичному центрі всі українські групи та партії. Досі українські монархісти - гетьманці не знайшли можливим увійти до УНРади, тому що вона стоїть на республіканських засадах. Притримуючись такого погляду, українські монархісти - гетьманці являються справжнім дивом, нечуваним політичним явищем, бо монархісти всіх інших народів, які мають республіканський спосіб управління, до республіканських парламентів увіходять. І коли б хто хотів їм такого вступу заборонити, це був би нечуваний політичний скандал. Як видно, українці мають незаперечний патент на незвичайне політичне поступування.

Також ЗЧ ОУН і досі залишається у „бліскучому відокремленні”. Причини того широко відомі. Очевидно ця група і досі не може, або

не хоче підпорядкуватися звичайній дисципліні, на якій основується громадське і політичне життя. Така дисципліна є основною частиною і підвалиною кожного організованого життя.

Коли повстала група ОУН З, вона, як передумову вступлення до УНРади, вимагала, щоб ця організація перестала бути складовою частиною Державного Центру, а просто перетворилася у політичний центр.

Приходиться дуже побіжно пригадати і про ті постійні труднощі, які продовжують існувати в самій УНРаді, і які ми характеризуємо словом „криза”. Ми були свідками довгої боротьби поміж так званою коаліцією та опозицією. ОУН виступила з УНРади 1957 року з причини непогодження питання співпраці ВО УНРади з Американським Комітетом Визволення від большевизму (АКВБ). ОУН повернулась до УНРади при кінці 1961 року, коли ВО УНРади відмежувався від АКВБ.

Труднощі, конфлікти та гострі непорозуміння в самій УНРаді поміж коаліцією та опозицією, не входячи у всі подроби, можна записати на рахунок малої політичної дисципліни деяких представників наших політичних партій.

Політична діяльність УНРади проходила слідуючими напрямками: 1. Справа визволення України мусить провадитися, спираючись на сили українського народу. Вона також залежить від міжнародного становища. 2. Українська майбутня держава має об'єднати всі українські території. 3. Україна не може перебувати у жадному державному зв'язку з Росією. 4. Україна цілком нормально має шукати союзників серед решти поневолених Москвою народів. 5. Україна має ввійти до східно-європейського блюку держав.

У висліді такої політики 1953 року прийшло до створення „Ліги визволення народів ССР”, або „Паризького блюку”.

Однак досі не дійшло до співпраці із західними сусідами України, в першу чергу із Польщею. Причини того слід шукати в американських впливах на „Асамблею поневолених народів”.

На перешкоді співпраці ВО УНРади стала політика АКВБ. Комітет мав виразні промосковські симпатії. Це так звана широко відома політика непередрішення. Радіостанція, що виступала в імені українців за кордоном, замовчувала самостійницьке наставлення української еміграції та українського народу взагалі. Тому 1959 року дійшло до припинення зв'язків поміж УНРадою і АКВБ. Подібні труднощі мали місце також і в „Голосі Америки”. Найкраще до нас ставилися радіо Мадрид і радіо Рим.

Так виглядає в скороченому вигляді історія

діяльності УНРади. Тепер перейдемо до інших моментів, що не є безпосередньо історією діяльності УНРади, однаке тісно межують із нею, або є частиною її історії та історії визвольної боротьби українського народу.

На могилах наших вояків, що розсіяні на чужині, крім тризуба висічено на нагробних пам'ятниках меч, обернений вістрям до неба. Це найкращий символ неперестаючої боротьби українського народу за національне визволення. Цей меч, обернений вістрям до неба, ще є символ найкращий символ неперестаючої боротьби у почав у 1917 році та організовано збройно провадив до 1920-21 року. Наша зброя і досі скерована на ворога. Ми не спочили, не здемобілизувалися. Ми не маємо на це морального права. Нема більш правдивої війни, як війна за визволення народу. Ми віримо, що від меча загине тільки той, хто уживає його для поневолення народу, для поневолення людини. Ми віримо, що загарбник згине, а наша правда переможе.

Чому ми віримо, що наша правда переможе? Віримо тому, що вона не тільки українська правда. Наша правда—невід'ємна частина вселюдської правди. І вона переможе, бо мусить перемогти.

Ми часто повторюємо крилату фразу, що живемо у незвичайних часах. І це правда. Як правдою є, що ми, учасники і живі свідки незвичайності нашої доби, не можемо цілковито об'єктивно її оцінити, бо до наших оцінок, як це властиве людині, домішуються емоції, особисті симпатії та антипатії, які часто на плюс, або мінус затемнюють справу і спрощують її рельєфність.

У чому полягає незвичайність нашої доби? Є покоління неісторичні та історичні. Доля нам судила стати історичним поколінням. Неісторичні покоління сходять зі сцени непомітно, не залишаючи по собі більшого сліду. Не так є з історичним поколінням. Йому не судилося жити в тіні ідилічних вишневих садків. Історичне покоління жило та діяло за своїх найкращих років—це не можна сказати краче, як словами Ісаака Мазепи—„в огні та бурі революції”. І коли почало греміти та бліскати, коли почали бити громи політичної і національної революції, коли історія сказала устами найкращих синів українського народу т е и е р, це історичне покоління вийшло зі зброєю на поле бою.

Ще незвичайність нашої доби полягає в тому, що вона—епоха ліквідації колоніялізму та нового перетворення капіталізму. Ми віримо, що історія прирекла кожен колоніялізм на загладу, в тому і советсько-московський. І ми—свідки такого загину. Це не значить, що советсько-московський колоніялізм згине сьогодні, або календарно завтра. Але він згине, бо му-

сить згинути, хоч і як сильна сьогодні советсько-московська імперія.

Ми спостерігаємо посилені намагання і спроби советсько-московського колоніялізму опанувати чорний африканський континент. За той континент з ріжною метою боруться одночасно три велетні—ССРР, США та Китай, так би мовити, потенційний велетень, що має свої порахунки з ССРР та США. США не зовсім успішно стараються перешкодити советському колоніялізму заняті в Африці місце по угорашньому европейському колоніялізму.

Є два погляди на те, хто творить історію. Один погляд каже, що історію творять маси. Інший твердить, що геніяльні одиниці, спираючись при тому на маси. Така співпраця поміж геніяльними одиницями і масами часом бувас гармонійна, інколи ж ні.

Українське історичне покоління отримало по Австро-Угорській та московсько-царській імперіях досить сумну спадщину. Становище українського народу докладно усвідомлювали собі такі велетні українського народу, як Іван Франко, Леся Українка і Тарас Шевченко. Іван Франко дав нам широку картину становища та потенціяльних можливостей українського народу. Почав він від „паралітиків з близкучими очима”, теоретиків, перейшов до українського народу, як закутого велетня, що оре та співає і своє житво відає покірно окупантам. І закінчив візією народу, як суверена на власній землі, що засяде у народів вольнім колі в со-Сорній Україні.

Шевченко, пригноблений та емоційно розторочений кріпацькою Україною, закликав, як біблейський пророк, збудитися, бо інакше „згинеш, згинеш Україно, не стане й сліду на землі”.

Леся Українка вірила у воскресення свого народу, яке один із пізніших українських поетів назвав „солодким чудом”. У своїй поезії „Контра спем спero”, той камінь тяжкий, який вона двигала на гору круту, крем'яну, був прадею над визволенням українського народу.

Українське історичне покоління синтезувало всі заповіти великих синів та дочок українського народу і від теорії перейшло до чину. Коли замовили гармати армії Української Народної Республіки, коли відгримів Зимовий Покід і збройна боротьба стала безвиглядною, армія Української Народної Республіки, її уряд та найбільш свідома і діяльна частина народу, що не вірила у можливість співіснування з чужим режимом, організовано відступили, але поля бою не залишили. Ця частина українського народу, залишивши рідну землю, активно виключилася у продовження війни з окупантом у площині ідеологічній.

Ми, українці на еміграції, добре знаємо, що діється за нашими лаштунками, часто не доцінююмо власної праці та своєї відданості ідеї визволення українського народу з-під окупації. Ми часом не доцінююмо існування нашої вільної преси та важливості існування і праці нашого уряду на чужині.

Наша праця інколи більш видима спостерігачам збоку. Так ми можемо ствердити, що жиди і поляки часом ставлять нас, українців, за зразок організованості і дисциплінованої праці. Чужинці, згадуючи українців, як позитивний приклад, мають на увазі нашу прив'язаність до традиції.

Існування на чужині уряду Української Народної Республіки, включно з існуванням УНРади, 15-тиліття якої ми тепер відзначуємо, нашого передпарляменту на чужині, це доказ нашої історичності, нашого пошанування традиції. Це доказ того, що український народ не відмовився від продовження боротьби за самостійність.

Поняття „емігрант” має бути умовне та обмежене. Окупант України тільки того й хоче, щоб ми обернулися у громадян чужих країн, у втікачів-заробітчан. Еміграція у даному випадку поняття умовне, географічне. Ми—частина українського народу, що перебуває на чужині примусово до часу визволення України, до часу осягнення нею самостійності. І всі, хто творить український уряд на чужині, хто творить його передпарламент, хто морально і матеріально, організовано, чи індивідуально підтримує той уряд, є жива діюча складова частини українського народу. Є громадянином Української Народної Республіки, без огляду на країну свого теперішнього перебування, чи зовсім формального чужого громадянства.

Те, що український уряд на чужині потрібен, що потрібний парламент, що потрібна його праця, показує неперестанна пресова акція проти тих чинників в газетах Советського Союзу. Рідко який місяць можна не знайти в пресі ССРР московською, а частіше українською мовою серії нападів на наш уряд на чужині, на УНРаду, на її працю, на Симона Петлюру та визвольну війну 1917-1920/21 років.

Ми вже звикли до так званого советського стилю. Тому нас не дивує, що всі статті, присвячені українській політичній еміграції, повні советського журналістичного хуліганства. Вони не можуть ображати і не ображають, хоч і написані з метою образити. Вони—доказ того, що про нашу працю знають і по свому її цінять, себто її бояться, мусять на неї реагувати. Ще й сьогодні окупант висилася на еміграцію найманіх вбивників.

Наша ідея, яку репрезентує уряд УНР та йо-

го передпарламент на чужині, сильніша від во-ворохі. Доказ у тому дас наш ворог. Процес передоктринації українського народу, процес, популярно кажучи, промивки мозгів, напому ворогові не вдався. Свідома слабості своїх ідеологічних аргументів, советська пропаганда користає звичайно вульгарною лайкою, а система фізичним терором.

Український народ належить до історичних народів, хоч у своїй офіційній історії мав великі перерви, коли його землі були насильно приєднані до московської імперії, влучені в австро-угорську імперію, або поверсальську Польщу та Чехословаччину.

Після уладку Української Народної Республіки наш народ продовжує існувати під чужою вивіскою, що офіційно зветься УССР—Українська Советська Соціалістична Республіка. І під тою вивіскою увійшов до міжнародної організації—Об'єднаних Націй.

Коли б ми не мали Симона Петлюри, Михайла Грушевського, Центральної Ради, коли б не створено славну армію Української Народної Республіки, коли б не проголошено універсалу про суверенність, коли б українська національна революція не розбурхала досі політично непривабливі українські маси та не перетворила їх у політичний чинник, ми не мали б навіть теперішньої большевицької вивіски на місці України.

Український уряд на чужині знаходиться під критикою своїх і чужих. Це більш-менш нормально. Критикують тільки те, що існує та проявляє свою діяльність. Однак ми, українці, коли говорити про українську політику, часто забуваємо про велику відповідальність за кожне прилюдно висловлене слово, за кожну думку. Ми чули погляд, що нам не потрібен уряд, ані передпарламент, що нам вистарчить якийсь комітет. Були і гірші поради. Ті, хто виступав проти уряду, прикриваючись „сучасністю”, забув, або взагалі не знат, яке значення має для народу традиція.

Праця нашого уряду також не знаходить собі належного зрозуміння серед вільних народів західного світу, що у своїй нечесній пропаганді зручно використовує Москву. Складність становища нашого уряду побільшує до того що її зручна політика Москви, яку часто не зовсім розуміють на заході. Наприклад, США ще досі вагаються, чи дати моральну підтримку українському народові в особі його екзилового уряду. Дипломатія США відносно молода і занадто надіється на свою матеріальну перевагу. Тому з увагою прислухається тільки до голосу сильних типу Москви, або сприяє визволенню кольорових народів Азії та Африки, не узгляднюючи того, що біла людина так само колоні-

яльно визискує білу, як це має місце в ССР.

Працю нашого уряду ще утруднює й найновіша політика Москви та західних великорізниць, що проявилася у підписанні умови з ССР про тимчасове припинення атомових вибухів. Рівно ж Москва зручно вманеврувала Ватикан у переговори. Також треба принести на увагу гострий ідеологічний конфлікт поміж Москвою та Пекіном, на який на заході покладають завеликі надії. Останні повідомлення кажуть, що Пекін готовиться піти на відступ і заперечує намір зірвати дипломатичні взаємини з Москвою. Хрущов рівно ж виразно натякає на бажання помиритися з Пекіном.

На світовій арені все частіше чути голоси велетнів-держав. Великопростірна Америка думає великопростірними категоріями і її політиці більш відповідають держави-колоси. Це вже зрозуміла Західна Європа на чолі з провідником Франції ген. де-Голем. Він хоче втрутитися у діалог Вашингтон—Москва з метою перетворити його (діалог) у розмову кількох рівних, хоче створити третю силу, яка заставила б пригадати Москву також про існування менших народів з їх правом голосу у світовій політиці.

Завдання нашого уряду на чужині теоретично дуже просте, але практично незвичайно труде—зактивізувати українську визвольну справу на міжнародній арені та розбити зачароване коло ізоляції навколо української справи. Це завдання зустрічає труднощі не тільки міжнародного характеру. Більш плідній праці УНР-ди перешкоджає внутрішній стан української еміграції. Українську людину на чужині охоплюють настрої зневіри, шириться намір втекти у приват, помічається зменшення бажання по мірі сил вклопитися у політичну та культурну працю на чужині. Почуття зневіри, дефетизму, намір втекти у приват, самоліквідація—наші найголовніші вороги на внутрішньому фронті. І коли ми їх переможемо, або принаймні помершимо, наша праця автоматично стане кращою.

Наш уряд просить дуже мало. Я тут цілком свідомо вжив вираз просить. Нормально уряд наказує, вимагає. Наш уряд тільки просить, тільки переконує. Вимагати він з багатьох причин не може. Вимагати від себе можемо тільки ми, коли в нас існує моральне обличчя, стан нашої національної свідомості.

Беручи на увагу незвичайну складність міжнародного становища, та політику Москви щодо поневолених народів, праця нашого уряду на чужині, цілком зрозуміло, не може негайно привести видимих позитивних наслідків вже сьогодні. Навіть наслідки життя і діяльності таких геніїв, як Тарас Шевченко, виявилися значно

пізніше—за української національної революції у ХХ ст.

Кінець 1962 року і цілий аж по сьогодні 1963 рік дуже важливі для усього вільного світу. Людство опинилося у становищі, що вагітне майбутніми подіями. Їх зміст та характер безумовно вплине і на визвольну політику нашого уряду на чужині. Ті події також вплинуть і на ССР з його багатонаціональним складом населення, і одночасно вплинуть на західний світ, серед якого ми живемо. Події нарощують з незвичайною хуткістю, яка часом унеможливлює їх властиву аналізу. Однаке такі події вимагають негайної реакції.

До таких важливих подій слід зарахувати опанування советським комунізмом Куби, на що погодився Вашингтон, умову про тимчасове припинення атомових вибухів у повітрі, що в першу чергу потрібне Москві, яка стала в обличчі повної катастрофи сільського господарства, нову політику Ватикану, що її розпочав папа Іван ХІІІ, який став на шлях співіснування з советсько-московським комунізмом, намір Ватикану об'єднати церкви та ідеологічний конфлікт Москва—Пекін.

ССР опинився серед важких труднощів економічного та ідеологічного характеру. Але того факту не хоче використати захід на чолі з США і виявляє намір з ентузіазмом допомогти Москві побороти її труднощі. Ми стали перед обличчям нової м'якої політики заходу щодо Москви.

Захід на чолі з США не скотів використати скрутного становища ССР. Вашингтон навіть не пробував взамін за матеріальну економічну допомогу Москві вимогти на ній усунення муру ганьби в Берліні, або ліквідації комуністичної бази на Кубі. Умову про припинення атомових вибухів навіть названо першими кроками до дальнього зближення поміж ССР та США. Другим таким кроком Москва вважає підписання умови про ненапад поміж державами НАТО та країнами, що входять в орбіту советського впливу в середній Європі (Варшавський пакт). Зовнішньо така умова, коли вона зреалізується, виглядає зовсім невинно. Однака поза нею криється непряме визнання теперішнього стану поневолення сателітних країн.

Примирившись із советською базою на Кубі, США відмовились від доктрини Монро і прийняли советську її інтерпретацію.

В зasadі українська політична еміграція не є проти порозуміння поміж народами. Ми за таку співпрацю та порозуміння. Нас турбують тільки становище заходу. Ми знаємо, що Москва ніколи не дотримувала договорів та ламала їх у пригожий для себе час. Нас турбують те, що Ватикан заняв нейтральне становище до боротьби

із советським комунізмом, як носієм абсолютноного зла, і тим самим відмовив моральної допомоги та підтримки усім тим, хто стояв і стойть на становищі потреби продовження боротьби з комунізмом.

Повертаючи до тези про незвичайність часу, в якому живемо, приходиться зазначити, що оце вперше в історії людства взаємни поміж величими протилежними собі цивілізаціями набрали значення життя і смерти для людства. У минулому два світи—східний та західний—жили так, якби належали до двох ріжких планет. Події в одній частині світу не впливали на другу частину.

Світ, у якому нам приходиться жити, дуже відріжняється від учорашнього. Наш світ—це мішанина народів із ріжним ступенем культури, цивілізації та політичного досвіду. І ця мішанина народів мусить жити разом та має знайти спільну мову для існування поруч.

Те, що задумус захід у добрій вірі, потребує чесного партнера. СССР таким чесним партнєром не може бути. Світ сьогодні потребує справжню зустріч розумів, що настроєні доброзичливо. У доброзичливість Москви ми не віrimо.

Протягом останніх чотирьох сотень років західний світ був агресивний. Він накидав свої ідеї іншим. Тепер часи змінилися. До учорашнього дня західна культура була у світі панівною. Її без спротиву сприймали інтелектуали та освічена частина суспільства. Становище почало мінятися на початку ХХ століття і кардинально змінилося по другій світовій війні. До першої світової війни світовими центрами були Лондон, Париж та Берлін. Москва і Вашінгтон більшої ролі не відігравали.

По другій світовій війні зникли, як світові центри, Лондон, Париж та Берлін. Сьогоднішній Бонн це тільки прибудівка Вашінгтону. На світову арену виступили два нові центри—Москва та Вашінгтон, що заняли пануюче становище у світі. Вашінгтон, перебуваючи в ізоляції—політичній та психологічній до першої світової війни, несподівано висунувся на світовий центр, але виявився непідготованим до провідництва вільним світом, маючи до того такого противника, чи „партнера”, як комуністична Москва.

Ми також можемо відноситися із підозрінням до так званого культурного обміну з СССР. Відносимося із підозрінням тому, що ніколи в минулому контакт поміж цивілізаціями не мав так згубного впливу і наслідків, як тепер, коли партнером так званого культурного обміну є Москва.

Ще вчора основні економічні та соціальні інституції і навіть світогляд підбитих народів залишилися незмінними. Контакт поміж цивілі-

заціями відбувався так би мовити на рівних основах.

Доля світу і доля поневолених Москвою народів, включно з українським народом, залежить від усіх моментів, що тут прийшлося згадати. Також вислід змагання поміж сходом і заходом залежить від того, на який шлях стати учорашні колоніальні народи Азії та Африки—західній із вільною ініціативою, або східній,sovets'kij, а тепер ще до того більш радикальний китайський.

Західний колоніалізм гине на наших очах насамперед тому, що західня людина перестала вірити у його потребу. На зміну західному колоніалізму висувається тепер совєтсько-московський, чого не зовсім розуміють учорашні колоніальні народи.

Також вислід боротьби поміж сходом і заходом залежить ще й від поневолених Москвою народів, це в тому випадку, коли поняття „схід” обмежити до СССР.

Московська комуністична партія проголосила безкласове суспільство, але досі його не осягнула. Клясові нерівності, що завтра можуть обернутися в політичний конфлікт, існують в СССР. Партія і досі не вірить селянинові та вважає його контрреволюційним елементом. Партія буде свою могутність та загарбницьку імперіальну політику на поневоленні та матеріяльній руїні селянина, насамперед українського селянина. Неугодження інтересів селянства за індустриальної революції з інтересами тяжкої індустрії поважно ослаблює силу СССР і може врешті привести до занiku системи, або її зміни.

Ми є свідками моторошного явища. Варварство поширюється та росте у нашому, здавалось би, раціональному та гуманному світі. І вільний світ в особах не тільки практичних політиків, але й інтелектуалів, не може того зрозуміти. Так недавно світ відмовився ставити опір зародкові нацистського терору та злочину. Після другої світової війни було знищено нацизм, але одночасно багато західних інтелектуалів поспішили з виясненням та виправданням соціального тоталітаризму. Модерний тоталітаризм советського типу—це політичне розшищество, помножене на сучасну технологію. Кожен тоталітаризм, а насамперед совєтсько-московський, скерований в основному на перетворення характеру людини, на те, щоб жертв, поневолених, співпрацювали з поневолювачем пля свого знищення.

Однаке ми віrimо в людину. Віrimо, що комети родяться уночі. Ми були свідками революції та повстань у здавалось би монолітному соціальному блокі. Ми спостерігали революцію 1956 року в Мадярщині. Революцію реалізували

зовсім молоді люди, що зросли за гітлерівської та советсько-московської окупації. Для них свобода не мала реального щоденного значення. Вона була абстракція. І ця абстракція стала здібною повести їх на повстання. Не було чим дихати в повені брехні. Молодь забажала правди.

В обличчі тих труднощів, що серед них опи-

нився світ, становище української політичної еміграції та її уряду стає все більше важливим. Ми усвідомлюємо собі усю відповідальність, усі труднощі, але від боротьби не відмовимося. Нам залишається тільки йти вперед та вірити в перемогу, жити і працювати для неї залежно від наших можливостей, яких не можна недоцінювати.

3. Івасишин

ДВІ ІСТОРИЧНІ КАТАСТРОФИ

1963 р. був 45-тилітнім ювілейним роком нашої новітньої історії українського народу з 1918 року. В тому році Україна легалізувала себе перед міжнародним світом як держава, яка, втративши свою державність в минулих століттях внаслідок історичного фаталізму, знову привернула свою суверенність, як природний закон свого історичного буття.

Було це 22 січня 1918 р., коли IV-им Універсалом УЦРада—цей перший парламент українського народу—проголосила самостійність і суверенність українського народу.

Сталося це тоді, коли російська імперія спинилася в катаклізмі революції, коли імперський Петроград упав і Москва стала центром московських та імперських большевиків.

Вся ж Європа перебувала тоді в огні й бурі I-ої світової війни, коли вона була поділена фронтами і конвульсійно хитала.

За таких тільки обставин ідея державності українського народу змогла реалізуватись знову в легальну форму свого історичного життя.

В основу IV-го Універсалу була покладена, не як порятунок від революційної анархії, чи беззваргісного, пропагандивного права на свободу визволення, проголошеного Президентом США Вільсоном, а державна рапція історії українського народу, княжної і козацької доби.

Тільки з тим духом старовини, традиції державності українського народу зформувалися військові з'їзди, конгреси партій, організації політичного і професійного характеру. Дух історії нашої панував тоді, а не дух злочасного Переяслава.

IV-ий Універсал—це вічна Українська Правда, яка є нашим абсолютом. З тією Правдою легально виступила Україна в Бересті устами делегації від Уряду УНРеспубліки при переговорах з представниками Центральних Держав в січні 1918 року.

І тут—в Бересті—вперше від 1654 року (Переяславський договір) зустрілись вже представники большевицької Москви з українською делегацією від Уряду УНРеспубліки—від України.

Яка знаменна історична конфронтація! Переяслав став Берестям аж по 264 роках. Кості царя московського Алексея Михайловича Романова та гетьмана України Богдана Хмельницького затряслися. Перші—від сорому і провалу обману, другі—від наївності у вірі в тодішній московський протекторат. І яка іронія долі! Московія представлялась революціонером Леніном, який вислали до Берестя недавно прибувшого з Нью Йорку, США, Л. Троцького, як голову большевицької делегації, а Україна, на чолі якої стояв проф. М. Грушевський, була презентована делегацією, головою якої був спочатку В. Голубович, а потім О. Сирюк. Тут був дипломатичний бій розіграваний при свідках делегацій Центральних Держав: Німеччини, Австрії, Болгарії та Туреччини. Фінал—Росія, як імперія, перестала існувати. Повстало знову два природні політично-історичні центри: Московія—Москва і Україна—Київ. Берестейський договір підписаний був 9 лютого 1918 р.

В Москві Ленін з комісарами в заялозених куртках і в Парижі бувши царські дипломати з Сазоновим на чолі оставбиніли і зубами скретали. Марево Берестя полонило Схід Європи. За поразкою російської імперії наступав зловіщий дух помсти, чого й треба було чекати.

Був це вже початок боротьби збройних сил Москви—Києва. На підставі Берестейського договору німецькі та австрійські війська прийшли в Україну. Цей факт викликав і у генеральних штабах Антанти обурення. І з цієї сторони кара вже нависла над Україною. Вона виконувалася етапами, добре знаними українцям.

Після підписання Берестейського договору представником від Німеччини в Києві був граф Мум, а від Австрії граф Форгач. Це були представники т. зв. „хлібного договору”. Не пройшло й трьох місяців, коли німці і австрійці заняли Україну, вигнавши большевиків, як вони зробили переворот. Українська Центральна Рада була розпушена і її заступив „вибраний” гетьман П. Скоропадський. Це вже бив тривожний сигнал для Києва. За півроку урядування

гетьмана не створено української армії, крім штабів для 8 корпусів, хоч було відомо його адміністрації, що йде шалена підготовка Москви до наступу на Україну та Добромій на козацьких землях—Кубані і Дону.

Остаточний фінал політики гетьмана був той, що, коли Німеччина підписала капітуляцію 11-го листопада 1918 р. 11 год. дня і тим було закінчено I світову війну, на третій день після цього історичного факту гетьман П. Скоропадський підписав Грамоту про федерацію України з Росією, себто цілком став на позиції Переяславського договору з 1654 року, просто кажучи,—на позиції єдинонеділімства, яке було тоді головним постулатом антанської політики. Таким чином було перекреслено Берестейський договір та IV-ий Універсал УЦРади.

Ленін, Троцький, Сталін, Сазонов, Кривошеїн і Денкін мали велику радість з цього приходу. Політичне положення України стало трагічним. Осамітнена і зраджена мусіла вона провадити війну з большевицькою Москвою, маючи на правому крилі білу, агресивну Добромію Денкініа.

Дієва Армія УНР примушена була вийти з поля бою в 1920 р. Здавалось би, боротьба закінчилася. Україна вся була окупована. Але за Берестя Україна мусіла дорого заплатити.

Помста за Берестейський договір в 1918 р. прийшла аж 1933 р., коли Сталін, після майже десятилітньої підготови міг голodoю смертью зламати хребет українському народові і зробити його послушним оружжям одного центру всього СССР і Європи—Москви.

Крім того, чи не головною причиною було те, що в Німеччині на арені з'явився Гітлер в тому році. Марево можливо нового Берестя знову страйкнуло Сталіна—Москву. В цей час вже тайно формувалася нова Антанта—аліанс західних держав. Заслухою Літвінова в цьому ж 1933 р. США визнали офіційно СССР, що мав стати союзником і сконцентрувати на себе половину німецьких збройних сил.

При цих міжнародних обставинах був і пляново-організаційно переведений штучний голод на Україні большевицькою Москвою, здавалось би, з мотивів марксо-ленинських доктрин. В дійсності українські простори мусіли стати безпечною базою закріплення на Україні московського большевизму та пляцдармом розигри операції танкових армій в II-ї світовій війні. Ця остання мілітарна концепція „танк-пляцдарму” була вже тоді прийнята аліантами тихо-радісно. Центр—тягарем II-ої світової війни мала стати тільки Україна. З цих мотивів Сталін переводив страшну голодову пацифікацію на Україні, як підготовку для майбутніх мілітарних подій, при повній мовчазності західнього світу,

коли конвульсійно Україна вмирала. Захід рукаами Сталіна проторував свою майбутню побудову над гітлерівською Німеччиною, яка в свою чергу розраховувала на Україну, як на мету своєї експансії.

Україні призначено було катастрофу. Во вона стояла на перешкоді тоді головній засаді Європи—рівновага сил, що значить—мир; бо вона була язичком на мілітарній вазі, а нині є, хоч спаціфікована окупаційним режимом Москви і загружена в маразмі пролетарської філософії, прообразом третьої сили в європейському політичному концерні. І нема дива тому, що в 1943 р. в кабінеті Сталіна в Кремлі на стіні висіла мапа СССР, де вся територія етнографії українського народу була визначена червоним кольором, як небезпечна й ненадійна частина СССР. В голові його, очевидно, пробігали кадри Берестейського договору. Чехословацький президент Бенеш з своїм ад'ютантом, припускаю, похитували тільки головами над потоком політичних узасаднень політики СССР.

Голодна катастрофа на Україні в 1933 році для української історії була страшною подією. Від 6—7 мільйонів нашого селянства впало трупом. Про цю подію багато вже написано самими свідками того пекла. Трупним смородом вкрилася була Україна. Земля українська поховала мільйони кісток свого народу. Без хрестів поховано їх. Безхресна, поламана лежала вся Україна. Такий епілог українсько-московської війни, боротьби. Голодова катастрофа на Україні—це остання битва не з Дієвою Армією УНРеспубліки десь біля Збруча, чи на Збручі, а на території самої Великої України з її народом. Во УНРеспубліка була й є державою того народу, а не генеральська група потвор, як про неї говорилося на безумних мітингах большевиками з Москви та своїми „рідними” комуністами і самоотверженими малоросами. Вони приготовили пастку для українського народу, і, повіривши в принадні гасла, він впав жертвою московського молока.

В 1920 р. впала УНРеспубліка як держава, впала в 1933 р.—через тринадцять років—маса українського народу.

Це була перша, новітня катастрофа самого статусу УНРеспубліки, а потім маси українського народу. Але цю новітню катастрофу історичну попередила майже сімсот сорок років тому (княжої нашої доби) перша катастрофа державна, коли в 1223 році 8 червня на Калці була розбита майже 100-тисячна армія Великої Київської княжої держави, а через 17 років—в 1240 р.—був вирізаний ввесь Київ і була окупована вся тодішня Русь-Україна монгольськими військами хана Бату під командою Субугедея, цього азійського Наполеона монгольсь-

кої імперії Чінгіз-Хана. Тоді була катастрофа не від голоду, а від дикої різні, яку вчинили монголи.

Пройшли століття після упадку Княжої держави в 1240 р., і аж в 1648 р. Україна знову зробила порив до свого державного життя за часів гетьмана Б. Хмельницького. При фатальних обставинах в Переяславі дійшло до договору в 1654 р. з московським царем, наступник якого Стілін з азійською жорстокістю привів Україну до новітньої вже катастрофи не шаб-

лею, а штучно-організованим голодом.

Ці дві історичні державні і народні катастрофи є межові камені, на яких має бути відбудована Українська держава—УНРеспубліка, що в крові була охрещена і на кістках буде зцементована.

Масовим жертвам українського народу за свою державність в ті періоди нашої історії, розділені хоч і довгими віками, нині жива Україна складає глибокий поклон і приречення спасати український народ від заглади й смерті.

ПЕРЕКЛАДИ З ЧУЖИХ МОВ

З англійської

Кунст-Ледін Репортаж

Росія—тридцять років пізніше.

Під заголовком—Russia, Thirty Years Later—умістив відомий американський журналіст Е. v. Kuehne-Leddihn в „National Review” з 3-го грудня 1963 року цікавий репортаж з нагоди своєї другої візити до СССР в 1963 році в порівненні зі своєю першою подорожжю в році 1930. От тому і назва статті: Росія—тридцять років пізніше.

„Коли я в 1930 році побував вперше в Советському Союзі— пише автор—тоді Москва була ще світовою столицею революції та бундючно-самовпевненою метрополією. Тепер, в 1963 році, Москва уявляє собою дрібно-буржуазне місто, в якому, правда, ніхто не є голодний, але люксусні речі дуже тяжко дістати. Сьогодні комуністична правляча кліка старається виелімінувати себе з поля зору широких мас, щоби прямно уживати своє упривілейоване, матеріальнє становище в приватно-затишній атмосфері. Приватне, і без свідків, родинне життя в Советському Союзі є найбільш цінним і рідким люксусом. В той час, коли в Москві великий революційний патос зів'янув, советські лідери в 1963 році показово тримаються комуністичної ідеології. Галаслива пропаганда в Москві є менша, ніж у Східному Берліні; цілодenne гарчання радіових голосників замовкло, вулиці стали спокійнішими, а подекуди і чистіші. Східний характер Москви однак залишився в більшій мірі, ніж в Ленінграді, або в Києві. Реклямні оголошення (за виключенням Аерофлота) майже не існують і лише неонові світла проголошують славу Батьківщині та Комуністичній Партиї, або попереджують пішоходів про небезпеку необережного переходу вулиць.

Однак є помітне значне поліпшення життя в СССР в році 1963, порівнюючи з 1930. Населен-

ня одягнуто тепліше, хоч і бідно і старомодно. Речі доброї якості зустрічаються дуже рідко і є вони нспомірно дорогі. Гастрономічні продукти — тяжко дістати і знову коштують вони задорого. Все це свідчить, що в близькому майбутньому трудно сподіватися, щоби життєвий стандарт в СССР дігнав Західну Європу, або Сполучені Штати Америки. Напр., 21 серпня 1963 марно я старався знайти в Іркутську механічне перо. Не міг я його купити, бо 1 вересня починається там шкільний рік і все було розпродано, а новий транспорт мав прийти через кілька тижнів... Механічні олівці (Ballpoint) в СССР взагалі не виробляються.”

В дальшому репортажі зазначений автор торкається економічної ролі інкорпорованих до СССР Балтійських держав та інших сателітів, індустріальне багатство та розвинену техніку яких СССР використовує для своєї могутності.

„З Москви до Ленінграду, пише автор, я їхав у вагонах, вироблених в Східній Німеччині. В готелі підносився я на елеваторі з фабричним штампом: „Ost Deutschland”. Місто оглядав я в автобусах, зроблених в Чехах; фільми для фотоапаратів були німецькі, граммофонові пліти—латвійські і т.д.”

Найбільш цікаві, а для нас українців важливі, є спостереження автора під час його перебування в Україні.

„Русофобські настрої, продовжує Leddihn, рівно ж поширені в Україні, хоч вони є менше помітні у великих містах, де російська іміграція є навіть більшою, ніж на Кавказі. На Україну я прибув з опінією, що західня її частина, Східна Галичина, з греко-католицьким населенням, виявляє найбільший резистанс до Росії. Однак, я змінив свою думку, коли я приїхав до центральної України. Кількість населення, яке слухає західні радіові станції, є значно більшою, і вони, як мені здавалося, більше поінформовані про світові події, ніж населення Москви. Як південний народ, українці є більш інтелігентні

та індивідуалістичні, ніж москалі (в оригіналі—Moskali). Їх бунтівничий дух, часто заманіфестований в їх історії, робить українців зрілими до конспірації та збройного резистансу. Цей збройний резистанс, який довший час був трактований, як „чистий винахід” еміграційних кіл, продовжує дійсно існувати в Україні та відчувається місцями і сьогодні”.

Аналогічне русофобство помітив автор і в інших республіках ССР, напр., на Кавказі, про що він пише так: „У віддалених республіках є подвійне обурення проти Великої Росії. По-перше, ці народи є рішучими противниками комуністичної ідеології, а, по-друге, вони є обурені чужинецькою владою. Особливо, цю ворожість до росіян відчув я на Кавказі, в Тбілісі, коли цілком мені незнайомі люди, підходили до мене і питалися, чи я собі усвідомлюю, які терпіння, нечувані в Москві, або в Ленінграді, мусять воїни переживати. Всі грузини, з якими мені приходилося розмовляти, були твердими антикомуністами та русофобами.”

Брак місця в нашому журналі не дозволяє редакції подати повний переклад цього репортажу, що є дуже цінним з огляду на чужинецьке походження автора та його об'єктивність у висновках.

З польської.

Не заспокоєний апетит

„Піттебурчанин”.—Москалі „кохають” мир. Вистарчає послухати первого літнього представника Московії, щоб почути постійне демагогічне гасло про мир. Західній світ, на жаль, охочо вислуховує ці теревені, здавлюючи в собі голос здорового глузду. Не можна, однак, заглушити голосу історії, яка показує цілком щось протилежне. Про ті факти подають навіть самі москалі.

„Миролюбність” Московії на протязі останніх 200 років між 1700-1900 в інтерпретації Куропаткіна виглядає ось як: у тих 200 роках Московія вела війну на протязі 128 років. Із числа 38 війн у тому часі, 23 війни поважно збільшили територію Московії.

Як пише Токаєв, Московія в XII віці мала території 450.00 кв. км.: 300 років пізніше, завдяки війнам, територія її досягла 9 міл. кв. км. У XVI ст. цифра та підскочила майже вдвічі і становила 15 міл. кв. км., а в XIX ст. дійшла до 23 міл. кв. км. Від того часу, на протязі 50 років Московія пілкорила третину Європи.

У політиці загарбтання в Московії нічого не міняється, чи є там правління царське, чи, як

тепер, комуністичне. Загарбництво їй бажання панувати є вже в крові того народу. Окремий москал є „душа чоловік”, двох москалів є вже агресивні й зацепні, а сотня москалів готова не лише до бешкету, але й до війни в ім’я „Матушкі Рассі”. До того комунізм додав нове гасло—підкорення світу в ім’я „ідеї”, безумовно під контролем Московії. Чи можливий більший поштовх їй більш заохочуюча мета, як ця? Тож народ Московії і бачить у гаслах комуністичних дорогу до здійснення панування над усім світом і тому готовий ті ідеали обстоювати.

Е великою помилкою вірити в миролюбність Московії. По-перше, без підкорення, заколотів і війн комунізм не може існувати,—а по-друге, з душі москальської не вирветися ніякою силою наміру по всесвітнього москальського панування, в ім’я якого від 13 ст. до наших часів розбивовано територію Московії кров’ю і мечем, пожарами й злочином.

(Nowy Swiat, 10-XII, 1963).

З московської:

Н. С. Лесков

(Том XI, 30-34 ст, Москва, 1958)

Чи забута Тарасова могила?

Під заголовком „Забыта ли Тарасова могила?” умістив статтю, 80 років тому, відомий російський письменник і публіцист Н. С. Лесков в петербурзькій газеті „Новое Время”, з 1 -го вересня 1882 року, № 2338, з приводу того, що друга петербурзька газета „Новости”, з 30 серпня того ж 1882 року, № 225, попала своїм читачам, в досить злорадному тоні,—звістку про занепад „Тарасової могили”, констатуючи, що цей занепад свідчить, як кажуть „Новости”, „що всі звеличинники та приятелі Т. Шевченка забули про неї”.

Подаємо переклад цієї актуальної статті навіть на сьогодні, з огляду на шевченківський ювілейний рік та інші обставини, що супроводять 150-річчя смерті нашого великого пророка.

З ріжких творів Н. С. Лескова виходить, що він був великим прихильником Т. Шевченка та його творчості, приймав участь у похоронах поета, володів дуже добре українською мовою, та у своїх численних творах часто уживав не тільки окремі українські слова, але заповняв ними навіть цілі сторінки, як напр., в оповіданні „Нехрещений піп”.

Перекладаючи цю статтю Н. Лескова заховано транскрипцію українських слів, та деяких вира-

зів, що їх уживав автор, подаючи їх в знаках наведення.

Але хто такий Н. С. Лесков — цей російський письменник? Н. С. Лесков — це псевдонім. Правдиве його прізвище М. Стебницький; нар. 1831 р. у свящ. родині, помер в 1895 р. Походить він напевно з українського роду, бо знов добре українську мову; служив у київській казъонній палаті, і не дивно, що був на похороні Т. Шевченка. Написав він, між іншим, романи „Нескуда” і „На ножах”, за що був ненавидний поступовим рос. молодим поколінням. Він не був по культурі московським, або „російським писателем”, але „російським писателем”, як багато інших українського роду осіб 19-20 століття, які писали і пишуть московською мовою, бувши громадянами рос. імперії. Тому і з позиції громадянства московську мову трактовано як російську, а нині належало би трактувати її як советську. Тоді, як московська мова була мовою Московського Государства до 1703 р., коли указом Петра I було замінено „москвитянин” — „руським” і мова московська від того часу стала рускою мовою, узаконивши тим своє колоніяльне становище в минулому від Руси-України.

**

З приводу дивної і навіть смішної дискусії про могилу поета Шевченка я прочитав в одній газеті з дня 30 серпня, що „повна занедбаність та жалюгідний стан могили свідчить про те, що всі прихильники та приятелі Шевченка забули про цю могилу”.

Це не є справедливо і тому вимагає поправки. Могила Шевченка дійсно осипається і на ній похилився та постарів великий хрест, але вона зовсім не забута „всими почитателями”. Навпаки, „народная тропа” до могили поета самим явним способом не заростає і прекрасно утоптана, або проторена. Під цим оглядом, здається, не існує жадна могила іншого письменника, якого б рідний народ так шанував та ставився з пістизмом до його пам'яти, як до Шевченка.

Буваю я в Каневі майже кожного року тому, що там у цьому місті та повіті знаходиться чудовий, старовинний жіночий монастир, під назвою „Ржищевський”, скарбником якого є моя рідна сестра, інокиня Геннадія.

Туди приходить багато каневських селян, з якими мені приходиться чимало розмовляти. Тому я дуже добре знаю, як ставиться український народ до „Тарасової могили”, і я сам її відвідав не так давно, а саме минулого року.

Могила Шевченка не є звичайним насипом в розмірі могили. Це цілий курган, насипаний на вершку дуже високої гори на правому (київському) березі Дніпра. Ця гора, або, краще

сказати по місцевому „круча”, яка дуже високо підається в цьому місці берег Дніпра, закінчується стрімкою і неприступною скелею, по якій неможливо ані йти на гору, ані спуститися долу. Але з лівого боку цієї гори, що поросла ріжними густими хащами, на більш пожиличих боках її, проторено чимало крученіх „стежок”, які ведуть до могили. Цих „стежок” є тут багато, бо гора є дуже висока, і відвідувачі могили вибирають собі, в залежності від своїх фізичних сил, короткі стрімкі стежки, або довгі, які повільно серпентиною, погідно приводять до верху. Тому, що стежок є дуже багато і всі вони часто примхливо взаємно перетинаються, або навіть несподівано зникають в досить густих кущах, то мандрівнику не так легко дістатися на гору без провідника. Такими провідниками, звичайно, бувають діти „гончаров”, які живуть в хатинках „під Тарасовою кручею”, і тут же з місцевої синьої глини ліплять на кружалі прості глечики на молоко, або кухонні горщики. Провожають звичайно маленькі босоногі „дівчинки”, тому, що „хлопці” вліті працюють. Останній раз провожала нас дівчинка, мабуть, шести років, і на кожному перетині стежок „питалась”: „чи ми дуже, чи не дуже боймось?” В залежності від нашої відповіді, вона поверталася направо, або наліво, і, дійшовши таким способом до „самої могили”, ралтово вбігала на неї, сідала та й кричала: „От се тут наш Тарас”. Так само „дівчатка” провожають і вдолину, та дістають за це „шага”, або „гроп”, або скільки хто дасть.

Але канівці та інші місцеві люди ходять на могилу без провідників і ця могила є саме улюблене місце для вечірніх прогулянок.

Могилу відвідують постійно, і те, що вона дуже осипалася, є доказом того, що про неї добре пам'ятають.

Могила, власне, тому і осипалася, що постійний рух живих людей вгору і вдолину, не дас можливості дерновій обкладці зміцнитися та зарости, як це було у відомому „копцу кривеви Бони” біля Кракова.

Могилу Шевченка, як тут влучно висловлюються місцеві люди, „розвязали”, себто відтоптали кути та боки, по яким стараються піднятися на вершок, щоби „посумувати з батьком Тарасом про свою недолю”.

Це однак не значить, що „про цю могилу забули звелічники та приятелі поета”. Навпаки, подібна руйнація могили є більше потішальним фактором, ніж недоторканість та впорядкованість багатьох інших монументів.

Місце могили Тараса чудове і надзвичайно поетичне. Вид на Дніпро звідси широко-розлеглий і викликає надіннення.

Тому українське населення, душу якого Ше-

вченко так розумів і любив, підсвідомо тягнулося до могили, щоби „посумувати з батьком”. Коли минулого літа я з моїм братом Михайлом Лесковим прийшли на могилу та ще з одним нашим родичем—Н.П. Крохіним, то зустріли тут надзвичайної краси молоду українку з немовлятком на руках. Була вона дуже сумна. Ми з нею заговорили, а про себе подумали: „От і Катря”. Виявилося, що наша красуня і справді називається Катериною, і що опинилася вона тепер в тій самій ситуації, що її так художньо-драматично представив Шевченко у своєму творі „Катерина”. Ріжниця полягала лише в тому, що наша реальна Катерина „з покинутою дитиною” не „з москалем покохалася”, а „служила у наймичках...”

Впорядкувати могилу Шевченка, звичайно, необхідно, і, якщо про це вістка дійде до „старого Каченовського пана”—так називають в Україні В.В. Тарновського, або до других освічених та родовитих звеличників Шевченка,—то це буде зроблено. Але треба зробити це з розумом. В Каневі говорять, що хотять „огородити могилу”. Це звичайно забезпечить курган від осипки під ногами, але, мені здається, що цього непотрібно робити, бо буде шкода, коли у простого люду заберуть можливість приходити на могилу, щоби там „посидіти сумочу”.

Мені здається, що доцільніше було б не огорожувати могилу, а на одному боці кургану спорудити дерев'яні „сходці”. Тоді люди могли би легко і зручно приходити до свого поета „по сходцам” і могила б не осипалася. Якщо ж так не зроблять, або могилу огородять, то народ буде перелазити через пліт і все одно дернова обкладка не втримається і не зростеться, а значить, могила знову буде осипатися.

Але хай краще могила осипається, ніж її мають огородити і тим штучно зменшити притягнення народної почани до поета. Тарасові це було би прикро.

З чеської

Д-р Богдан Худоба

Олій випливає над водою

В історії трапляються драматичні випадки, наслідки яких виявляються негайно, але бувають і такі, що наслідки поступово вибають. Скорі перед півстоліттям, коли був у Сараєві забтий австрійський архівосвіда Францішек Фердинанд, напруження у світі негайно збільшувалося, і скоро було відомо, що світ стоять перед небувалим погромом.

Навпаки тому два вбивства, які ми пережили

в минулих тижнях, смерть в'єтнамського президента Нго Дін Дієма і смерть американського президента Джона Ф. Кеннеді, здається, затямарені наносом пропаганди, що ясно — ще деякий час пройде, коли появляться на світлі денне всі рушійні обставини обох злочинів. Вже є, наприклад, дуже дивним, але цілком явним фактом, що мало хто собі усвідомлює, як глибоко спільно навзаєм обидва ті злочини є залежні. І найсмутніше взагалі є, що в час, коли мільйони людей з найглибшим співчуттям слідкують за вдововою президенту Кеннеді, яка могла поховати свого чоловіка з найбільшими почестями співчуваючої суспільності і з благословенням бостонського архієпископа, найпілісся „характери”, як, напр. в „New York Times“ та інде — котрі спромоглися тільки плюнути по вдові брата президента Дієма, яка була пронаслідувана з одної еміграції до другої і неспособна установити, в котрому каналі було засипано розшматоване тіло її чоловіка.

Але, прецінь, є вже цілком очевидно, що Дієм і Кеннеді загинули з наказу тих понурих сил, котрі сьогодні силкуються захопити владу над цивілізованим світом.

Дієм загинув за те, що рішуче діяв проти большевизму. Кеннеді загинув за те, що його політика уступків по відношенні до большевицького насильства була в США чим далі, тим менше популярна, і що Москва вже не мала другого способу, як зробити з нього мученика, аби була його політика коекзистенції все таки на якийсь час захоронена і продовжена. Що так було, свідчить передовсім нове темне зусилля, котрого є ми, на правду, нині свідками — зусилля закрити, що дійсно сталося і як те сталося.

Як у випадку Дієма, так і у випадку Кеннеді ішло про дуже хитро пропрацьовану техніку, котра випливала з одного джерела. Коли б те так не було, не було би сьогодні всюди того намагання закрити її. Але можемо нині спостерігати всюди дуже судорожні зусилля по укриванню і загладженню дійсних причин. І те саме більше, ніж що іншого, доказує екзистенцію спільногого джерела і одного провідника всіх тих понурих перебігів.

Так, напр., смерть през. Дієма була приправлена передовсім т. зв. буддистичними самовбійствами. Від початку нам було підозріло, як то, що буддисти, котрих наукаолосить, що людина не має про політичну справу і думати, були враз охочі вмерати про те, аби один режим був замінений другим режимом. Цілий свободний світ був однак цілеспрямованою пропагандою стало поученим, що в'єтнамські буддисти

вмирають, хотічи тим примусити, аби през. Дієм зник зі сцени. Дієм був тоді при найгайніших обставинах замордований (а декілька днів ньюорські „smokové” навіть пробували накинуті світові, що покінчив самовбивством) і раптом: буддисти самовбивства продовжують далі. Щоб пояснити це явище, „New York Times” поспішив заявити, що, мов, після смерті Дієма всі самовбивства — це з нещасної любові!

Правда однаке в та, — і є нині цілком установлено, що від початку аж до сьогодні буддисти у Ветнамі спалювалися і спалюються тільки з одної єдиної причини: тому що ім було вмовлено, що жертвою свого життя приводять до миру, то значить — залишити відпір проти партизанів і проти большевицької диктатури над цілим Ветнамом. Тільки така причина є в згоді з буддистською філософією — і зрозуміло, також з політичними намірами і стратегією большевиків.

З трагічним кінцем през. Кеннеді то теж було і є подібне. Л. Г. Освальд, котрий роками жив на гроші надсилені поштою стало большевицькою агентурною службою, і котрому було вже один раз наказано застрілити антибольшевицького ген. Волкера, дістав наказ приправити коекзистенціоналіста Кеннеді в народного мученика, але сам негайно мусів утікати до Мексики і затерти за собою всі сліди.

Тільки чверть години по атентаті почало вже

московське радіо поширювати твердження, що Кеннеді забили даллаські праві (кола). Коли ж той перший плян не повівся, і далласька поліція, — котрій належиться повний респект, — Освальда злапала, була на місце події негайно післана темна особа — Рубінштейн-Рубі, із завданням знищити, аби Освальд не прозадив, хто його післав. Рубінштейн виконав своє завдання досконало — і з блаженним усміхом раз же заявив, що Освальда забив з патріотичних мотивів. І зараз же таки спущена була пресова і радіова кампанія, голосячи, що, мов, є винні в смерті Кеннеді всі американці, котрі, мов, не хотіли з'єднатися під його ведення (то значить — під прапором коекзистенціоналізму).

Дві особи дуже ріжних становищ, тут загинули перед нашими очима — і загинули тільки за те, що їх смерти, з двох ріжних причин, потребували хрущові і маоцетунги для своїх злочинних плянів.

Куди нині организатори тих двох убивств скерують свої зусилля? Вже те, що обидва злочини відогралися в країнах, які з ріжних сторін сусідять з Тихим океаном, можна зазначити, що те буде в південно-східній Азії, де повстануть нові заворушення.

Європа, — дякуючи президентові де Голлеві, — не є сьогодні для большевицької експансії найдогіднішим тереном. Але такими є Азія і Тихоокеанія.

Zpravodaj, № 12, 1963.

УБИВСТВО ПРЕЗИДЕНТА США

22 листопада ц. р. в м. Даллас, Техас, о 1 год. 30 хв. погідного, сонячного дня був забитий в авті Президент США Джан Ф. Кеннеді пострілом з вікна.

Виконавцем того злочину був Лі Освальд, — молодою ще людиною, комуністичне божевілля якої було мотивом того злочину і напевно виконанням наказу другої темної і стократ злочинної руки. По двох днях його арешту він в свою чергу був забитий іншою особою — Рубінштейном — скорочено — Рубі, обличчя якого ще й досі цілковито не виявлено. Темна зачіска злочину і злочинців покрила лаптцового реагію подій на нашій убогій землі.

Страшна ця подія викликала в українському суспільстві уяву вбивства Голови Директорії УНРеспубліки — Президента — і Головного Отамана всіх збройних сил її Симона Петлюру в Паризі, Франція, 25 травня 1926 р. Виконавцем того злочину був Шварцбарт.

Ці дві злочинні події на найвищому державному щаблі, хоч часово віддалених аж 37 років, мають спільні мотиви.

Спочатку гинули монархи в той чи інший спосіб, потім гинули і гинуть президенти суверених народів. Що і хто далі? В ім'я якої ідеї на чергі гинутимуть маси — народи?

В ці сумом вкриті дні українське суспільство у вільному світі і в поневоленні Україні з рамзаю болю втрати незабутнього Президента УНРеспубліки Симона Петлюри глибоко співчувася американському народові у втраті ц. р. іхнього Президента Джана Ф. Кеннеді. Спільна доля їх спіткала. І яка іронія? Порівнювання України з штатом Техас сталося якраз тільки в смерті тих двох президентів.

На тому світі вони і з душевними ранами напевно знайдуть спільну молитву перед престолом Небесного Творця, нині так грішного перед Ним, світу.

ФОРУМ ДЦ УНР

(Офіційно)

Кондоленції Виконавчого Органу з приводу трагічної смерті Президента США Джана Ф. Кеннеді

З приводу трагічної смерті Президента Кеннеді Голова Виконавчого Органу Микола Лівицький вислав телеграму з висловами співчуття новому Президентові США Л. Джансонові. Голова ВО, разом з Секретарем Президії УНРади ген. М. Шраменком, вписався в жалобну книгу генерального консульяту США в Мюнхені та висловив особисто співчуття відповідним особам того консульяту. Разом з іп. Абрамчиком, Авторханом, Самуліяном та Цінцадзе, Голова ВО підписав ще кондоленційні телеграми від Паризького Бльоку (Ліга Визволення Народів СССР), вислані Президентові Джансонові та Президентові Американського Комітету Визволення — Саржантові.

Міжфракційна нарада

29.XI 1963 р., скликана Голововою Українською Національною Ради інж. Осипом Бойдуником, відбулася нарада. В нараді взяли участь представники всіх Фракцій УНРади.

Предметом розгляду було: 1) упорядковання міжфракційних відносин; 2) питання внутрішньої політики Державного Центру УНР в екзилі, а в тому питання СКВУ та чергової VI-тої Сесії УНРади; 3) питання зовнішньої політики, а в тому й питання концепції Об'єднання Держав — народів Східної і Південної Європи.

Відкриваючи наради, Голова УНРади звернув увагу присявлених на те, що як на внутрішньому, так і на зовнішньому відтинках знаходиться в ситуації, яка вимагає мобілізації всіх сил, щоб спільно впорядкувати внутрішні відносини і суцільним фронтом успішно продовжувати визвольні змагання, зглядно допомагати в них українському народові в Україні, та успішно протиставитися деяким некорисним для тих змагань проявам на міжнародному форумі. А щоб можна успішно мобілізувати сили в той суцільний всенаціональний фронт, то в першу чергу треба упорядкувати міжфракційні відносини на форумі УНРади і спільними силами намітити шляхи так для внутрішньої, як і для зовнішньої політики. На те скликана сьогоднішня міжфракційна нарада.

По відкритті Голова Виконавчого Органу Микола Лівицький дав основний і вичерпний субстрат для розгляду питань, намічених в порядку денному наради. По основній виміні ду-

мок, в якій брали участь майже всі учасники наради, представники всіх фракцій підписали наступну заяву.

ЗАЯВА

Протягом останніх років у пресі партій, приналежних до УНРади, та в інших публічних виступах окремих осіб була допущена гостра полеміка, що далеко виходила за межі ділової дискусії, яка творить підставу нормального обміну думок у демократичному суспільстві.

Всі фракції УНРади вважають, що дискусія в пресі, на публічних сходинах і в заявах партій має відбутися на відповідному рівні і в тоні ділової аргументації, оминаючи твердження, які не відповідають фактам і ображають учасників дискусії.

Фракції УНРади сподіваються, що українські журналісти й промовці будуть додержуватися правил ділового обговорення проблем політичного і суспільного життя, та закликають українське громадянство в цілому світі до згідної лояльної співпраці під прапором Державного Центру Української Народної Республіки.

Підписали Фракції УНРади від: УРДП — Ф. Гаєнко; УСП — С. Довгаль; — УСелП — І. Матюшенко; СКТСУ — П. Кашинський; ОУН — М. Капустянський; УНДО — Р. Голіят; СЗСУ-СП — В. Доленко; УНДС — Микола Лівицький.

Мінхен, 29 листопада 1963 р.

—По підписанні цієї заяви представники фракцій зголосили приступлення до співпраці в Президії і в Комісіях Української Національної Ради.

Спільне засідання Президії і ВО УНРади

30 листопада 1963 р., під головуванням Голови Української Національної Ради інж. Осипа Бойдуника, відбулося спільне засідання Президії і Виконавчого Органу Української Національної Ради. В засіданні взяли участь представники всіх фракцій УНРади.

Згідно з порядком денним засідання, Голова ВО УНРади Микола Лівицький подав звідомлення про пророблену працю Виконавчого Органу за останні місяці 1963 р., а відтак подав до відома пляни праці Виконавчого Органу на найближчий час.

По основній і повній дискусії, в якій брали участь всі присявлени, Президія УНРади одного-

лосно прийняла до відома звідомлення, а рівно ж одобрила пляни праці Виконавчого Органу на найближчий час в питаннях внутрішньої і зовнішньої політики.

Одноголосно схвалено як найскорше відбити

VI-у Сесію УНРади, для підготовки якої покликано Підготувчу Комісію.

Окрему увагу присвячено Світовому Конгресові Вільних Українців, признаючи першорядне значення його відбуття.

(БюУкрІнБю. № 7/181, Мінхен, 15.XII.1963)

ВСЯЧИНА

Говорячи, або пишучи про життя в УССР, ми часто уживаемо загальних фраз, які не переконують слухача, або читача, спеціально тоді, коли він чужинець.

Думаюча та інтелігентна людина хоче знати більше, як усім відомі фрази та загальнники. За такими загальнниками часто криється незнання щоденної дійсності, яка в Україні дуже тяжка і трудна. Мало є тепер ствердити, що в Україні погано. Це й так всі знають. Варто і треба сказати, як саме і наскільки погано.

Тому у біжучому числі „Тризуба” подаємо низку конкретних відомостей, узятих із советської української преси про неможливо поганий, або й скандальний стан советських фабрик та заводів, які продукують просто казковий брак.

**

Що таке гузир для ловлення раків знає, мабуть, кожен. Такий гузир колись кожен сам собі робив, або може зробити. Тепер „гузирі” виробляють на харківському заводі „Електромашини”. Або, правильніше, харківський завод виробляє спеціальні машини для роблення „гузирів”. Для того треба купити „агрегат” того заводу. Далі треба випрати сорочку, чи щось іншого, і повісити у той „агрегат” — сушарню сушити. Рами у тій електричній сушарні потріскані, побиті і сучкуваті. Після сушення близьна виходить уся в дірах.

У самому тільки Києві таких електросушарок у магазинах лежить на три тисячі сімсот п'ятдесяти карбованців. Купити таку електросушарку дуже легко. Можна й без черги. Ті „агрегати” ніхто не купує.

**

Частіше щасливий громадянин „суверенної” колонії-УССР не має харківської електросушарні. Тоді він вішає витрану близьну просто на пліт. Вона досить хутко сожне природним шляхом, бо навіть в УССР сонце ще якось світить та гріє.

Але лиха година понесла такого громадянина купити утюг (прашку) тростянецького електротехнічного заводу на Сумщині. Вилочивши

електрику, він або вона хоче прасувати. Але утюг холодний, не гріє. Від буржуазних утюгів виріб тростянецького електрозваду відрізняється тим, що не прасує. Чавунні плитки до тих утюгів постачає харківський завод. Кожна четверта плитка — брак.

Тростянці на цю тему лаялися з харків'янами і вимагали поліпшення продукції чавунних плит до утюгів. На таку вимогу харків'яни відповіли так, що тепер присилають тростянецькому заводу браковану кожну другу плиту.

Протягом одного року тростянецький завод отримав сто чотири тисячі бракованих плит з Харкова. Завод оштрафували за погану продукцію сумаю у п'ять тисяч карбованців. Але справи це не поліпшило. Гроші на штраф все одно державні.

**

Ровенський промкомбінат виробляє чавунні двоконфоркові (на два кола) плити для варення їжі. Робота ніби проста. Але ровенські плити у таких буграх та пухирях, що повний горщик на плиту поставити небезпечно. Може перекинутися.

**

На сімферопольському консервному заводі ім. Кірова виробляють халву. У гнилих капітальнічних країнах головним матеріалом до виробу халви служить горохове, або соняшникове насіння та зерно, з додатком чоколіди, або інших сушених фруктів.

Не так в УССР. Сімферопольський завод виробляє халву головним чином із лушпиння соняшника. Після такої халви люди так хрипнуть, що й лаятися не можуть.

**

Херсонська кондитерська фабрика виробляє карамель (цукорки). Щоби якось перегнати Америку, херсонці виробляють свою карамель твердою, як кремінь. Вдариш кресалом — іскра сиплеється. Останнім часом херсонці свою карамель дещо поліпшили. Вона тепер м'якша і добре надається на будівельний матеріал. Наприклад, нею можна штукатурити стіни, за-

робляти діри в стелі, і тому подібне. Але Істи не рекомендується. Готову продукцію, з якої щасливо викрадено фруктове пюре, цитринову кислину та горіхи, а залишилась тільки тухла мука і трохи цукру, пакують у скриньки з-під мила, буджених оселедців та цигарок.

**

Львівська фабрика металовиробів виробляє, між іншим, іграшки. Недавно львів'яни зробили чотириста іграшкових літаків-ракет. Бавиться ними трохи незручно і нецікаво. Фюзеляж побитий і погнутий, колеса неоднакові, механізм не заводиться.

**

У місті Олесі є фабрика меблів. Не одна навіть, а кілька. Вони виробляють також шафи на одяг. Припустімо, щасливий громадянин УССР має одяг і вибішив купити шафу, щоби його тули повісити. Купив, привіз. Шафа зовсім випалково дорогою не розспалася на дошки, що часто твалиться, коли авто підекочить у ямі. Повісив громадянин одяг у шафу і зачинив двері. Це, зрештою, нічого дивного, що зачинив. Гірше те, що зачинені двері взагалі не вілчиняються, хоч вломників-фахівців клич на пілмогу.

Коли ж громадянин дуже розсердиться і копче шафу чуботом, то одяг він дістане, але замість шафи на підлозі буде купа дощок. Коли вони сухі, — а бувають і сирі, спачені, — то добре згоряті під плитою.

**

У Переяславі-Хмельницькому існує взуття фабрика. Як вона існує і чому — невідомо. Але існує напевне тому, щоб спричинитися до виконання „республіканського” пляну браку. Одного місяця таки 1963 року ця фабрика виробила шістсот вісімдесят пар спортивних черевиків. І всі 680 пар забраковано.

Так, що Америку прийдеться переганяти босом: в Америці же — взутися в американські черевики і так вже бігти далі.

Жити в УССР все таки весело!

З мозайки (*Zpravodaj*, № 12, 1963): „Ви є спокійні, що ми з Китаєм в незгоді і бажали би собі, щоб суперечки погіршилися. Ту радість Вам, панове, не бажаємо. Ви будете розчаровані. Наша основна суперечка є з капіталістичними країнами, ніколи з Китаєм. Разом є ми проти капіталізму, хоч маємо відмінні погляди на способи досягнення цілі. Я не знаю коли, але ми її досягнемо.” (Нікіта Хрущов в промові до послів західних держав на відзначенні жовтневої революції).

„Le Figaro”, Париж

Ватикан (UPI). — Папа Павло VI повідомив, що в січні наступного року відвідає Святі Місця (Ізраель, Йордан). Буде це вперше в історії, коли Папа зробить таку подорож.

**

Певна був. працедавець Рубінштейна посвідчила, що на її думку, без сумніву, що Рубі був найнятий і оплачений за мовчанку Освальда. „Це є людина на те... Я знаю, що є хоронені тіми, які його просили виконати ту прадю. Він довго у в'язниці не залишиться...”
„La Presse”, Montreal.

Сальон політики.

Під такою назвою можна переповісти коротку історію передової ньюорської родини Трі (Tree), уміщено в амер. журналі „Look”, march 26, 1963.

Пані Маріста Трі має все. Вона є гарна, дотепна, щаслива за свою родину і гроші та, як задоволення, має дуже відповідну процю. Вона є репрезентантом в комісії людських прав, є найпередовіша американська жінка в ОН (Об'єднані Нації). Тут вона майстерно боронить погляди США в таких справах, як дискримінація і свобода слова. Вона є переконуюча думкою немаючого рації дискутанта, навіть червоніс, коли советські представники до ОН злостять її. Вона є на службі суспільства, як і її батько-емерит — єпископ Епіскопальної Церви, а брат Е. Певоді губернатором штату Массачусетс. Державні шефи є її друзями, а також соціальні і унійні представники, та старого часу політики, яких вона щиро приймає в своїому домі.

Амбасадор А. Стівенсон, шеф делегації від США при ОН, і Еліонора Рузвельт, що була одною з її попередників на чолі делегації, є ідолами п. Трі.

Величний дім її є сприятливим ґрунтом для дипломатів США та ССР.

Елегантний дім на 79 вулиці-Схід в Нью Йорку родини Трісів є місцем зібрань визначних осіб. Тут українці обідали в приятельській атмосфері з американцями і пізніше присилали презенти — водку і поезію. Тут був А. Шлесінгер, мол., коли він працював в справі кубинської кризи з А. Стівенсоном. Гости по обіді одного вечора і не знали, що Іден з дружиною були самі нагорі. Майже кожного вечора бувася тут до 25 осіб.

Рональд Трі, чоловік п. Марісти, народжений в Англії, служив в парламенті і в уряді Черчілля. Пізніше приїхав до США. Пані Трі з донькою проводить свої вакації в Барбадос. Люксус для неї є тільки засобом. Її смаки та вимоги є прості. Вона воліє їздити сабвеєм, ніж автом свого чоловіка, є щаслива в сукні, купленій вісім років тому, та пише свої довгі промови.

Лише в обороні людського поступу вона не іде на компроміси.

Таким нам представляється сальон політики панства Трісів в Нью Йорку. Але залишається для нас незрозумілим поєднання водки з поезією українських дипломатів. Водка—московська назва горілки—відома річ, а поезія-вірш—Бог знає які. Не тяжко догадатись про мову віршів. А поза тим сальон політики залишається сальоном.

Антихристиянізм і заговор

Ми ненавидимо християнство і Христа. Навіть найліпші із християн повинні бути трактовані нами, як наші зліші вороги. Вони проповідують любов і милосердя до близьнього. Ми бажаємо—ненависть. Ми повинні вміти ненавидіти! Тільки цією ціною може бути досягнуто завоювання світу!

Луначарський (член ЦК КПСС і нарком освіти ССРС).

Неправильно говорити, що комуніст вірить в комунізм. Комунізм не є теорія, в яку люди вірюють; комунізм—це заговор, в якому вони приймають участь.

Проф. Ревило П. Олівер

РЕЦЕНЗІЯ

СЕНОТАФ. Український Воєнно-Історичний Інститут, ч. 13, Торонто-Канада, 1962. Редактувала Колегія. Обкладинка, графіка і оформлення М. Битинського, сторінок—72. Присвячено пам'яті полеглих у збройній боротьбі за Батьківщину 1917—1921 рр.

Оформлення книжки гарне і відповідне змістові. Наголовок „Сенотаф” виконано церковнослов'янськими літерами; під ним прямовісно, через лавровий вінок, спускається меч із знаком тризуба на рукояті. Оздоблено книжку 24-ма графіками з мотивами шаблі, щита, козацького хреста, бандури та ліри. Три графіки ілюстративні до творів.

Вступної статті, здавалось би необхідної, нема. Матеріял до неї натомість поділено між зауважами під титулом „Від Редакції” на початку книжки та примітками до змісту на кінці.

В них пояснюються походження слова „Сенотаф”—його оригінальне значення і процес перетворення у сучасне приняте повсюду у світі поняття „Могила невідомого воїна”.

Укладач збірки М. Оверкович вказує на те, що українці на еміграції не спромоглися досі поставити гідний пам'ятник полеглим під Крутами і Базаром. Сумно, що таку пригадку доводиться робити. Ставимо пам'ятники письмен-

никам і окремим відомим постатям, а трагічну подію величної жертви нашого юнацтва якось обходить з увічненням її будовою Сенотафа. Ця жертва надихнула поетів, вона згадується що року, де тільки є українські люди, і трудно уявити собі, щоби хтось відмовився від пожертв на будову пам'ятника в честь поляглих.

Отже очевидно бракувало ініціативи якоїсь організації і волі до переведення почину. Очевидно самою відповідною організацією для цього являється Воєнно-Історичний Інститут, доказом чого є власне видання згаданої книжки. Виглядає це як почин, чи заклик до дій...

Поки не дійшло до засновання відповідного громадського тіла для здійснення священного обов'язку, упорядчик книжки зробив спробу літературного „Сенотафу” збіркою творів написаних в честь героїв їх сучасниками і наступними. Але, як бачимо, книжка має всього 72 сторінки—то що можна зробити у таких розмірах! Треба би було великий том, а на таке засобів покищо нема. Може ця маленька книжечка, подиктована почуттям пошани і любові, буде прологом до відповідного геройчним чинам і їх незміримого в нашій історії значення монументального пам'ятника—архітектурного і літературного.

Покищо у цій книжечці подаються сугestії, намічається плян праці—зібрати твори присвячені подіям, дати історичне тло і ілюструвати військовими клейнодами. Матеріялу є досить, щоб видати книгу героїки цвіту українського юнацтва, що склало свою жертву на порозі нової історичної доби.

Сенотаф, так як він вийшов, в упорядковані виказує відсутність рівноваги наданням домінуючої ролі одному авторові. Частина перша під титулом „Богатирський Епос” займає аж сорок вісім сторінок авторства упорядчика М. Оверковича. Для другої частини залишається дванадцять сторінок на яких вміщено дванадцять авторів—по віршеві на кожного. Там бачимо відомі імена—О. Олесь, Б. Лепкий, С. Маланюк, О. Лятуринська, Олекса Стефанович і інші пізнішої генерації. До блискучого грона бракує такого співця лицарства, як Юрій Драган.

В цілому—це збірка М. Оверковича із додатком тих авторів, які бралися за ту саму тематику. Це зав'язок „Сенотафу”, так його треба приймати і широ вітати.

Свої власні твори М. Оверкович пояснює у примітках—зазначує час написання і події не прямо відносні до трагедії, а вже як висліди її в уяві сучасників: видива і легенди виниклі в народній уяві, в асоціації, з якими працювала уява самого автора. Такі речі треба занотовувати, бо так вони можуть зберегтися для історії нашої героїки.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ
— с е р д е ш н о в і т а с —
всіх Друзів, Приятелів та Знайомих
в США і за океаном

Свген ПРИХОДЬКО з Родиною

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ 1964 РОКОМ
в і т а с
Друзів, Приятелів і Знайомих та Товаришів
по зброй

о. протодиякон Микола РИБАЧУК

З НОВИМ 1964 РОКОМ
і СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
всіх своїх Друзів і Знайомих
щиро вітають

Свгенія і Кузьма МАРУЩАКИ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
та
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажаємо

Павло ШПИРУК з Родиною

З НОВИМ РОКОМ та СВЯТАМИ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
сердечно вітає
своїх Побратимів по зброй та всіх Приятелів
і Знайомих

Василь КЛОКІВ з Родиною

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
всіх своїх Друзів і Приятелів
сердечно вітає

Іван ДРАБАТИЙ

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
щиро вітає всіх своїх Приятелів та Знайомих
Проф. Др. І. Розгін з Родиною

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
вітає всіх Друзів, Приятелів і Знайомих

Юліян Бачинський з Родиною

ТРИЗУБ Ч. 26. — 1963.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ
усіх Друзів — УНДС-івців, усіх Приятелів
і Знайомих сердечно вітає і щиро бажає
всього найкращого

Маркіян Чорнохоринський
Сан Франціско

РАДІСНИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
та
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім Друзям, Приятелям і Знайомим
в США і за океаном
сердечно бажає

Аркадій ВАЛІСЬКИЙ

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
всіх своїх Друзів і Знайомих
сердечно вітають
Марія і Петро САМОЙЛОВИ

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
сердечно вітають
Всіх Друзів, Приятелів і Знайомих
Леся і Іван ГАЄВСЬКИ

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТАМИ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— щиро вітає —
всіх своїх Друзів і Знайомих
в Новому і Старому Світі
Борис СТАВІНСЬКИЙ

Найкращі побажання з нагоди
РІЗДВЯНИХ СВЯТ та НОВОГО РОКУ
шлють
своїм Друзям, Приятелям та Знайомим
А. та. Ю. НЕЩАДИМЕНКО

З СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і НОВИМ РОКОМ
всіх своїх Друзів Приятелів і Знайомих
сердечно вітають
Ольга і Данило ДМИТРЕНКО

Всіх своїх Приятелів, Друзів і Знайомих
щиро вітає
З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВЯНИМИ СВЯТАМИ
Іларіон КРИЛОВЕНЬКИЙ

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
всіх своїх Друзів, Приятелів і Знайомих
сердечно вітає

І. Лютий-Лютенко
з Дружиною

Усім, хто надіслав мені — одинокій інші —
персонально поздоровлення з Новим Роком та
Святом Різдва Христового, немаючи зможи від-
повісти кожному окремо, складаю свою щирі
подяку і найліпші побажання взаємно Радісних

СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ.

Евдокія Зубенко

Сердечно вітає
з НОВИМ РОКОМ та СВЯТАМИ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
всіх своїх Друзів, Приятелів і Знайомих

Свдокія ЗУБЕНКО

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
щиро вітає

Редакційна колегія всіх своїх співробітників,
читачів „Тризуба” та його прихильників.

З. Івасишин

Виправлення помилки.

„В „Тризубі” ч. 25 за серпень-вересень-жов-
тень 1963 р. в статті „Похорон інж. Артема Зу-
бенка” помилково пропущено прізвище о. про-
тотоєрея Артема Селепини, який приймав участь
в сослуженні панаходи по Покійникові на укр.
Національно-Православному Цвінтари в Баунд
Бруку.

Просимо о вибаченні.

Редакція

В усіх фінансових справах „Тризуба” проси-
мо звертатись тільки до фінансового референта
УНДС в США п. Евдокії Зубенко.

Редакція

Редакційна колегія „Тризуба” звертається з
великим проханням до співробітників та читачів
нашого журналу надсилати історичні і літера-
турні матеріали як зі старої, так і нової доби на-
шої державності, та збройної боротьби за ту
державність.

Адреса редакції журналу:

Z. Iwasyszyn, 526 E. 12th St., New York 9, N. Y.

До уваги читачів!

З огляду на те, що деято з наших передплатни-
ків дістав „Тризуба” з двома, а то й більше, чи-
стими сторінками, Редакція просить вибачення
і терпеливості, та признання, що це сталося з
технічних причин і неможливості контролі ці-
лого накладу журналу. Просимо повідомляти
нас про заміну дефектного примірника жур-
налу.

Редакція

П О Ж Е Р Т В И

Пресовий фонд.

Замість квітів на могилу сл. п. інж. Артема
Зубенка: І. Шабельський \$ 10.00, Г. Самосій
3.00, Ю. Сальський 5.00; — М. Олексіїва 29.00,
І. Толочний 3.00, І. Лютий-Лютенко 5.00, А. До-
рошенко 1.00, П. Самойлов 2.00, о. М. Рибачук
10.00, З. Івасишин 10.00, М. Каплистий 4.00,
Ю. Богун — де-Ляре 10.00, І. Драбатій 4.00,
В. Яновський 4.00, Д. Герчанівський 0.60, І.
Скляренко 1.80, Б. Ставінський 5.00.

Всім жертводавцям, складаємо щирі подяку.

Редакція

СИМОН ПЕТЛЮРА — ДЕРЖАВНИЙ МУЖ
книжка мас 192 стор. з 30-ма ілюстраціями-
світлинами авторів статтей, найближчих спів-
робітників СИМОНА ПЕТЛЮРИ і будівничих
української державності під його проводом.

Ціна книжки в твердій оправі тільки \$ 2.50.

Замовляти можна в редакції „Тризуба”.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ

двоєм і сячник

„ТРИЗУБ”

4-й рік видання

Орган Української

Національно-Державної Думки

Видав Укр. Національно-Державний
Союз в США (УНДС).

Редактує Колегія.

Річна передплата \$ 2.40.

Передплату приймають Відділи УНДС, як
рівно ж і фінанс. референт, під адресою:

E. Zubenko, 330 E. 15th St.,
New York 3, N. Y.